

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.11.5.2024

Pan Tomasz Pacia
Nadleśniczy
Nadleśnictwa Rudy Raciborskie
Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Rudy Raciborskie
ul. Rogera 1, 47-430 Rudy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/078 – Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Rudy Raciborskie ¹ , ul. Rogera 1, 47-430 Rudy
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Pacia, Nadleśniczy Nadleśnictwa Rudy Raciborskie od 10 lutego 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: a/ Robert Pabian – Nadleśniczy od 1 października 2014 r. do 7 sierpnia 2020 r.; b/ Janusz Popadiuk – pełniący obowiązki Nadleśniczego od 8 sierpnia 2020 r. do 17 sierpnia 2020 r.; c/ Tomasz Pacia – pełniący obowiązki Nadleśniczego od 17 sierpnia 2020 r. do 25 sierpnia 2020 r.; d/ Witold Witosza – pełniący obowiązki Nadleśniczego od 25 sierpnia 2020 r. do 22 lutego 2021 r. oraz Nadleśniczy od 22 lutego 2021 r. do 1 grudnia 2022 r.; f/ Marcin Fischer – pełniący obowiązki Nadleśniczego od 1 grudnia 2022 r. do 7 marca 2023 r. oraz Nadleśniczy od 7 marca 2023 r. do 9 lutego 2024 r.; g/ Tomasz Pacia – Nadleśniczy od 10 lutego 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarowanie majątkiem przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych 2. Gospodarowanie środkami finansowymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych 3. Gospodarowanie środkami funduszu leśnego
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2024 (I kwartał) z uwzględnieniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Wojciech Jarzyna, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/37/2024 z 16 kwietnia 2024 r. 2. Krzysztof Rajczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/49/2024 z 9 maja 2024 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Nadleśnictwo.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia gospodarkę majątkową i finansową prowadzoną w Nadleśnictwie w okresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

NIK negatywnie ocenia celowość i gospodarność wydatków w kwocie 3 719 407,24 zł poniesionych przez kontrolowaną jednostkę na dofinansowanie ze środków funduszu leśnego inwestycji drogowych jednostek samorządu terytorialnego⁴. Udzielenie takiego dofinansowania nie zostało poprzedzone przeprowadzeniem analiz wykazujących, że zaistniała uzasadniona konieczność modernizacji lub remontu ww. dróg powiatowych/gminnych, a realizacja tych inwestycji będzie miała bezpośredni, korzystny wpływ na prowadzoną gospodarkę leśną.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia także działalność kontrolowanej jednostki związaną z organizacją wydarzeń o charakterze promocyjnym zrealizowanych w 2023 roku, na podstawie porozumień zawartych z inną jednostką organizacyjną Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych w Warszawie⁵. Działalność ta – zdaniem Najwyższej Izby Kontroli – wykraczała poza prowadzenie gospodarki leśnej, której definicja określona została w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁶. Jedno z tych wydarzeń odbyło się w okresie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu RP prowadzonej w 2023 r., a uczestniczył w nich kandydat do Sejmu RP. Koszty poniesione przez kontrolowaną jednostkę na ww. wydarzenia, a następnie rozliczone z CILP, wyniosły 680 190 zł. W Nadleśnictwie nie podjęto rzetelnych działań na rzecz weryfikacji celowości organizacji i wydatkowania środków na te wydarzenia.

W objętych próbą kontrolną działaniach inwestycyjnych realizowanych przez Nadleśnictwo stwierdzono nieprawidłowości związane z naruszeniem wewnętrznych uregulowań dotyczących udzielania zamówień publicznych. Nieprawidłowości o tym charakterze zostały także stwierdzone w zakresie zakupu usług obcych przez jednostkę kontrolowaną.

Stwierdzono przypadki delegowania pracowników Nadleśnictwa do pracy w niedziele i święta, którym m.in. wystawiono polecenia wyjazdu służbowego w tych dniach, co było niezgodne z art. 151¹⁰ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁷, określającego przypadki dopuszczalności pracy w niedzielę i święta.

W 2023 r. ówczesny Nadleśniczy przygotował i dopuścił do realizacji imprezy masowej pn. *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* niezgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu na organizację tej imprezy wydanym przez Burmistrza Miasta Kuźnia Raciborska, czym – zdaniem NIK – mógł narazić na utratę zdrowia lub życia uczestników ww. wydarzenia⁸.

W sposób nieprawidłowy przekazywano również darowizny na cele społecznie użyteczne, tj. za pośrednictwem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach⁹, jak też – w dwóch przypadkach – na cele, które nie wpisywały się w działalność społecznie użyteczną.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ W odniesieniu do wszystkich inwestycji drogowych objętych próbą kontrolną.

⁵ Dalej: CILP.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 530. Dalej: ustawa o lasach.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, ze zm.

⁸ W pozwoleniu na przeprowadzenie ww. wydarzenia oraz w dokumentacji stanowiącej podstawę wydania ww. pozwolenia wskazano, że może brać w nim udział do 1 500 osób. W sprawozdaniu z ww. wydarzenia ówczesny Nadleśniczy osobiście wskazał, że uczestniczyło w nim około 5 000 osób.

⁹ Dalej: RDLP w Katowicach.

W latach objętych kontrolą w Nadleśnictwie dokonywano zgodnie z ustawą o lasach sprzedaży nieruchomości. Nadleśnictwo prawidłowo prowadziło działania z zakresu polityki kadrowo-płacowej oraz rekrutacji nowych pracowników, a przypadki dofinansowania podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników były uzasadnione potrzebami jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Gospodarowanie majątkiem przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą wynajmowany lub wydzierżawiany majątek Nadleśnictwa obejmował: a/ jedno mieszkanie wraz z budynkiem gospodarczym, b/ sześć osad¹¹, c/ jeden lokal mieszkalny wraz z garażem, d/ jedno pomieszczenie warsztatowe wraz z placem oraz e/ jedną oficynę. W przypadku wszystkich ww. nieruchomości zawarto umowy obowiązujące na czas nieokreślony. Ponadto kontrolowana jednostka wydzierżawiała grunty leśne¹², grunt leśny i rolny¹³, grunty rolne¹⁴, stawy rybne¹⁵ oraz pięć poletek łowieckich. Z tytułu korzystania przez podmioty trzecie z ww. majątku Nadleśnictwo uzyskało w okresie objętym kontrolą przychody w wysokości 2 173 676,94 zł.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo wynajmowało od innych podmiotów grunt rolny¹⁶ oraz powierzchnię biurową¹⁷.

W kontrolowanej jednostce obowiązywały zarządzenia i wytyczne w sprawie zasad najmu i dzierżawy nieruchomości oraz zasad ustalania wysokości stawki czynszu za korzystanie z lokali mieszkalnych, budynków gospodarczych¹⁸. W treści jednego

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Osada leśna – zlokalizowane blisko siebie budynki administracyjno-mieszkalne Nadleśnictwa wraz z odpowiednim zapleczem gospodarczym i socjalnym.

¹² Łączna powierzchnia 36,02 ha.

¹³ Jedna umowa – powierzchnia wynajmowana wynosiła 0,050 ha.

¹⁴ O łącznej powierzchni wynoszącej 115,0 ha.

¹⁵ O łącznej powierzchni wynoszącej 61,9 ha.

¹⁶ Grunt rolny o powierzchni 0,10 ha w celu przejazdu z pozyskanym drewnem w leśnictwie Stanica.

¹⁷ Powierzchnia wynajmowana 6 m² – kancelaria leśnictwa Kotłarnia (w okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 1 sierpnia 2023 r.).

¹⁸ 1/ Zarządzenie Nr 13/2018 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wprowadzenia do wykorzystania w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie „Zasad ustalania wysokości stawki czynszu za korzystanie z lokali mieszkalnych, budynków gospodarczych i garaży Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (znak SA.0210.37.2018.S); 2/ zarządzenie Nr 21/2018 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 15 listopada 2018 r. w sprawie wprowadzenia zasad udostępniania gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie (znak N.0210.64.2018.RP), zmienione zarządzeniem Nr 13/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 21/2018 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 15 listopada 2018 r. w sprawie wprowadzenia zasad udostępniania gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie (znak SA.0210.27.2021.JP); 3/ zarządzenie Nr 17/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z 23 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia zasad udostępniania gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie (znak N.0210.19.2023); 4/ zarządzenie Nr 16/2020 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z 27 kwietnia 2020 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa (znak SA.0210.28.2020); 5/ zarządzenie Nr 15/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z 30 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa (znak SA.0210.29.2021); 6/ zarządzenie Nr 23/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z 28 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa (znak SA.0210.25.2023); 7/ zarządzenie Nr 24/2024 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z 30 kwietnia 2024 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa (znak SA.0210.26.2024); 8/ zarządzenie Nr 2 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 21 stycznia 2021 r. w zakresie wprowadzenia do stosowania „Wytycznych w sprawie dzierżawy i najmu nieruchomości na terenie jednostek nadzorowanych przez Regionalną

z ww. zarządzeń, stwierdzono nieprawidłowości, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 613-621, 1274, 2804-2820, 2972)

1.2. Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą sprzedało łącznie trzy nieruchomości lokalowe: jedną w 2020 r. oraz dwie w 2023 r. Wszystkie ww. nieruchomości nabyli byli pracownicy Nadleśnictwa, którzy wcześniej wynajmowali te nieruchomości. Wartość sprzedanych lokali wyniosła: a/ 260 600 zł w 2020 r. oraz b/ 761 000 zł w 2023 r.¹⁹ przy czym kupującym udzielono bonifikat w wysokości 247 570 zł (w 2020 r.) oraz 722 950 zł (w 2023 r.²⁰). Wszystkie ww. nieruchomości zostały przed sprzedażą wycenione przez rzeczoznawcę majątkowego. W całym okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie dysponowało gruntami z budynkami mieszkalnymi w budowie. Liczba lokali zarządzanych przez Nadleśnictwo wynosiła: a/ w 2020 r. – 14²¹ oraz 13²², b/ w 2021 r. – 13²³, c/ w 2022 r. – 13²⁴, d/ w 2023 r. – 11²⁵, e/ w I kwartale 2024 r. – 11²⁶.

Przez cały okres objęty kontrolą w Nadleśnictwie obowiązywał *Program Gospodarowania Zasobami Lokalowymi w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie*.

W kontrolowanej jednostce nie prowadzono monitorowania wtórnego obrotu zbytymi uprzednio lokalami, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 622, 1498-1647, 2956-2964, 2975, 3279-3315, 4440-4448, 4661-4668)

1.3. Nakłady na środki trwałe w budowie oraz na inwestycje w Nadleśnictwie wyniosły²⁷: 1/ w 2020 r. – 219 280,58 zł (realizacja planu na poziomie 10,89%²⁸), 2/ w 2021 r. – 1 032 827,37 zł (realizacja planu na poziomie 27,32%²⁹), 3/ w 2022 r. – 5 481 368,46 zł (realizacja planu na poziomie 105,07%³⁰) oraz 4/ w 2023 r. – 4 123 167,05 zł (realizacja planu na poziomie 109,72%³¹). W odniesieniu do poziomu realizacji planów na lata 2020-2021 obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że wynikały one z opóźnień w rozpoczęciu planowanych inwestycji.

Próba kontrolną objęto trzy zadania inwestycyjne: a/ zakup samochodu ciężarowego/terenowego³²; b/ realizację inwestycji pn. *Budowa miejsca postoju i odpoczynku w Rudach*³³; c/ zadanie pn. *Remont (termomodernizacja) budynku chłodniczego kompleksu nasiennego położonego na terenie Gospodarstwa Szkółkarskiego w Nędzy*.

W objętych próbą kontrolną zadaniach inwestycyjnych stwierdzono nieprawidłowości, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2731-2766, 2971-2972, 2976-2979, 3038-3041)

Dyrekcję Lasów Państwowych w Katowicach” (znak ES.2217.1.25.2021), zmienione zarządzeniem Nr 30 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z 13 czerwca 2023 r. zmieniającym zarządzenie Nr 2 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 21 stycznia 2021 r. w zakresie wprowadzenia do stosowania „Wytucznych w sprawie dzierżawy i najmu nieruchomości na terenie jednostek nadzorowanych przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Katowicach” (znak ZO.2217.18.2023).

¹⁹ 430 500 zł oraz 330 500 zł.

²⁰ 408 975 zł oraz 313 975 zł.

²¹ Według stanu na 1 stycznia 2020 r.

²² Według stanu na 31 grudnia 2020 r.

²³ Według stanu na 31 grudnia 2021 r.

²⁴ Według stanu na 31 grudnia 2022 r.

²⁵ Według stanu na 31 grudnia 2023 r.

²⁶ Według stanu na 31 marca 2024 r.

²⁷ Według planów finansowo-gospodarczych (zasadniczych).

²⁸ Zaplanowano 2 012 800 zł.

²⁹ Zaplanowano 3 780 600 zł.

³⁰ Zaplanowano 5 216 700 zł.

³¹ Zaplanowano 3 758 000 zł.

³² Zakup samochodu terenowego dla Straży Leśnej w 2023 r.

³³ Przewidziana do realizacji w części zasadniczej (budowlanej) w 2024 r.

1.4. Z zestawienia obrotów drewnem³⁴ wynikało, że pozyskanie drewna (ogółem) oraz wartość sprzedaży drewna w Nadleśnictwie wyniosły: 1/ w 2020 r. – 64 585 m³ oraz 11 774 291,23 zł; 2/ w 2021 r. – 98 413 m³ oraz 17 888 589,37 zł; 3/ w 2022 r. – 77 736 m³ oraz 29 705 035,7 zł; 4/ w 2023 r. – 70 833 m³ oraz 21 705 680,52 zł. W planach finansowo-gospodarczych Nadleśnictwa założono przychody ze sprzedaży drewna w wysokości: a/ 12 250,50 tys. zł w 2020 r.; b/ 16 823,20 tys. zł w 2021 r.; c/ 26 472,80 tys. zł w 2022 r., d/ 22 846,50 tys. zł w 2023 r. oraz e/ 15 110,00 tys. zł w 2024 r.³⁵

Realizacja planu przychodów ze sprzedaży drewna, w stosunku do rzeczywistych przychodów z jego sprzedaży osiągnęła: a/ w 2020 r. – 96,1%; b/ w 2021 r. – 106,3%; c/ w 2022 r. – 112,2%; d/ w 2023 r. – 95,0%. W odniesieniu do przekroczenia planu w 2022 r. o ponad 10%, Nadleśniczy wyjaśnił: *przyczyną przekroczenia zaplanowanego poziomu przychodów był skokowy wzrost cen drewna w 2022 r. w następstwie zawirowań rynku, które pojawiły się w następstwie zbrojnej inwazji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. Wzrost cen nie był możliwy do przewidzenia na etapie planowania.*

W Nadleśnictwie średnia cena sprzedaży 1 m³ drewna w okresie objętym kontrolą wynosiła³⁶: a/ w 2020 r. – 157,86 zł/m³, b/ w 2021 r. – 193,90 zł/m³, c/ w 2022 r. – 347,19 zł/m³, d/ w 2023 r. – 309,36 zł/m³, e/ w I kwartale 2024 r. – 253,66 zł/m³. Średnia cena 1 m³ drewna wzrosła w 2023 r. względem 2020 r. o 151,50 zł/m³, tj. o 95,97%.

W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie nie przeznaczono pozyskanego drewna w kierunku rozchodu nr 18 (tj. na eksport). W kierunku rozchodu drewna nr 19 (tj. dostawy wewnątrzwspólnotowej) Nadleśnictwo sprzedało: 1/ w 2020 r. – 7,0 m³ o wartości 14 452,49 zł; 2/ w 2021 r. – 1 192,0 m³ o wartości 318 717,44 zł; 3/ w 2022 r. – 212,0 m³ o wartości 202 384,19 zł; 4/ w 2023 r. – 70,0 m³ o wartości 27 310,86 zł; oraz 5/ w I kwartale 2024 r. – 152 m³ o wartości 36 534,39 zł. Udział dostawy wewnątrzwspólnotowej drewna wielkowymiarowego w sprzedaży ogółem drewna wielkowymiarowego wyniósł: a/ w 2020 r. – 0,03% ilościowo i 0,22% wartościowo; b/ w 2021 r. – 1,54% ilościowo i 2,22% wartościowo; c/ w 2022 r. – 0,44% ilościowo i 1,48% wartościowo; d/ w 2023 r. – 0,19% ilościowo i 0,10% wartościowo; e/ w I kwartale 2024 r. – 0,00% ilościowo i wartościowo.

Powierzchnia odnowień wyniosła: 1/ w 2020 r. – 382,63 ha; 2/ w 2021 r. – 356,59 ha; 3/ w 2022 r. – 108,76 ha; 4/ w 2023 r. 133,61 ha, 5/ w I kwartale 2024 r. – 113,97 ha. Koszty sadzenia i sadzonek wyniosły: a/ w 2020 r. – 2 322,21 tys. zł; b/ w 2021 r. – 1 971,53 tys. zł; c/ w 2022 r. – 735,29 tys. zł; d/ w 2023 r. – 1 001,43 tys. zł; e/ w I kwartale 2024 r. – 886,48 tys. zł. Nadleśniczy wyjaśnił, że *w okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie nie przeprowadzono prac zalesieniowych.* Ponadto wskazał, że *proces planowania poziomu pozyskania drewna rozpoczyna się od ustalenia jego wielkości w poszczególnych leśnictwach. W raportach SILP³⁷ widnieje informacja o stopniu realizacji PUL³⁸ w zakresie użytkowania drewna. Corocznie informacje te są aktualizowane o dane z roku ubiegłego. W raporcie podana jest także informacja o ilości drewna pozostałej do pozyskania do końca obowiązywania PUL (w rozmiarze powierzchniowym w hektarach oraz miąższościowym w metrach sześciennych). Na podstawie powyższych danych corocznie dokonuje się analizy, aby zaplanowany rozmiar pozyskania nie przekroczył określonego przez PUL etatu. Generalną zasadą jest planowanie 1/10 planu określonego w PUL (na 10 lat). W tym miejscu należy podkreślić, że w okresie obowiązywania PUL na lata 2016-2025, Nadleśnictwo,*

³⁴ Dane na podstawie sprawozdań LPIO-9 Zestawienie obrotów drewnem.

³⁵ Prowizorium planu.

³⁶ Na podstawie danych ze sprawozdań LPIO-9 Zestawienie obrotów drewnem.

³⁷ System informatyczny lasów państwowych.

³⁸ Plan urządzenia lasu.

dotknęły trzy klęski dużych rozmiarów. Pierwszą była klęska zamierania jesionów³⁹, drugą klęską był huraganowy wiatr 7 lipca 2017 r., który zniszczył 1 500 ha lasów (w tym 800 ha całkowicie). W ramach usuwania szkód w latach 2017-2018 pozyskano blisko 240 tys. m³ drewna ze złomów i wywrotów. Trzecią klęską, która miała miejsce w dniach 11-12 marca 2019 r., była również klęska huraganowego wiatru, która spowodowała złamanie lub wywrócenie drzew o łącznej masie około 40 tys. m³. Nadleśniczy wyjaśnił również, że coroczne plany finansowo-gospodarcze, w tym roczny plan pozyskania i sprzedaży drewna podlegają zatwierdzeniu przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach.

(akta kontroli str. 526, 534, 542, 550, 559, 648-733, 1288-1289, 1882, 2651, 2803, 2965, 2971, 3494, 4003)

1.5. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo prowadziło gospodarkę leśną na podstawie planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa na lata 2016-2025. PUL zatwierdził 12 kwietnia 2016 r. – z upoważnienia Ministra Środowiska – Główny Konserwator Przyrody⁴⁰, natomiast aneks do PUL - 27 sierpnia 2020 r. Minister Środowiska⁴¹. Jako przyczynę sporządzenia aneksu do PUL wskazano wystąpienie *dotkliwych szkód powstałych głównie od czynników abiotycznych powodujących w okresie realizacji PUL konieczność zwiększenia pozyskania drewna*⁴² w celu utrzymania odpowiedniego stanu sanitarnego lasów. Nadleśniczy wyjaśnił, że aneks do PUL został sporządzony z powodu szkód w drzewostanach wyrządzonych na dużym obszarze (ok. 1 500 ha) spowodowanych huraganowym wiatrem 7 lipca 2017 r.

Plany pozyskania i sprzedaży drewna zostały zrealizowane:

a/ w 2020 r. w wielkości: 101% dla puli ofertowej, 76% na aukcje i submisje, 131% dla puli detalicznej, 52% na potrzeby własne jednostek Lasów Państwowych, 0% dla puli energetycznej, 70% dla puli technicznej; łącznie dla wszystkich puli realizacja planu wyniosła 101%;

b/ w 2021 r. w wielkości: 97% dla puli ofertowej, 0% na aukcje i submisje, 106% dla puli detalicznej, 53% na potrzeby własne jednostek Lasów Państwowych, 0% dla puli energetycznej, 86% dla puli technicznej; łącznie dla wszystkich puli realizacja planu wyniosła 95%;

c/ w 2022 r. w wielkości: 95% dla puli ofertowej, 111% na aukcje i submisje, 135% dla puli detalicznej, 69% na potrzeby własne jednostek Lasów Państwowych, 0% dla puli energetycznej, 145% dla puli technicznej; łącznie dla wszystkich puli realizacja planu wyniosła 100%;

d/ w 2023 r. w wielkości: 94% dla puli ofertowej, 0% na aukcje i submisje, 174% dla puli detalicznej, 85% na potrzeby własne jednostek Lasów Państwowych, 0% dla puli energetycznej, 88% dla puli technicznej; łącznie dla wszystkich puli realizacja planu wyniosła 101%;

e/ w I kwartale 2024 r. w wielkości: 37% dla puli ofertowej, 0% na aukcje i submisje, 21% dla puli detalicznej, 23% na potrzeby własne jednostek Lasów Państwowych, 0% dla puli energetycznej, 31% dla puli technicznej; łącznie w I kwartale 2024 r. dla wszystkich puli realizacja planu wyniosła 33%.

(akta kontroli str. 658, 737, 1275-1280, 2810, 2966-2970)

1.6. W kontrolowanej jednostce obowiązywały decyzje/zarządzenia Nadleśniczego w sprawie ustalania cen detalicznych na drewno⁴³. Nadleśniczy wyjaśnił,

³⁹ Spowodowana przez grzyb *Chalara fraxinea*.

⁴⁰ Pismo z 12 kwietnia 2016 r., sygn. DLP-I.611.26.2016.

⁴¹ Pismo z 27 sierpnia 2020 r., sygn. DG-WGL.4100.29.2020.LP.

⁴² Użytków przygodnych.

⁴³ 1/ decyzja Nr 3/2019 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie od 1 lutego 2019 r. do 31 stycznia 2020 r. (znak ZG.0210.8.2019.RS); 2/ decyzja Nr 3/2020 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 31 stycznia 2020 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 01.02.2020 do 31.01.2021 r. (znak

że w zakresie cen drewna użytkowego średniowymiarowego i wielkowymiarowego pobierane są ceny z aktualnych procedur przetargowych otwartych⁴⁴. Ceny te traktowane są jako ceny bazowe (cena detaliczna nie może być od nich niższa), następnie dodawana jest marża detaliczna. Ostatecznie ceny detaliczne poszczególnych sortymentów drzewnych mogą różnić się marżą ze względu na potrzebę uzyskania rozkładu cen zgodnie z kaskadowym wykorzystaniem surowca drzewnego. W pierwszej kolejności pozyskujemy drewno wielkowymiarowe i nie może być ono tańsze niż drewno gorszej jakości i mniejszych wymiarów, tj. średniowymiarowe. Nadleśniczy wyjaśnił również, że w zakresie cen drewna opałowego S4 i M2E stosujemy wytyczne przekazane przez RDLP w Katowicach. Ceny drewna opałowego powinny być nie niższe niż koszty jego pozyskania. Oprócz tego bierzemy pod uwagę również wysokość cen drewna w sąsiednich nadleśnictwach. Ilość drewna opałowego planowana do sprzedaży w poszczególnych latach wynika z ilości drewna opałowego określonego na dany rok w szacunkach brakarskich. Ze względu na fakt, że drewno opałowe nie może być limitowane odbiorcom detalicznym⁴⁵, wielokrotnie dochodzi do sytuacji, że pula ta jest przekraczana.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 marca 2024 r. do Nadleśnictwa wpłynęło 19 pism z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach oraz z Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych z zaleceniami/wytycznymi dotyczącymi sprzedaży drewna na podstawie cennika detalicznego⁴⁶.

Przychód drewna S4 wzrósł w całym okresie objętym kontrolą z poziomu od 9 535 m³ w 2020 r., do 11 680 m³ w 2023 r., a przychód z jego sprzedaży wzrósł z 1 162 443,01 zł do 1 562 229,44 zł. Średnia cena sprzedaży 1 m³ drewna S4 wzrosła ze 115,97 zł w 2020 r. do 141,29 zł w 2023 r. W przypadku drewna S2AP przychód drewna wzrósł w całym okresie objętym kontrolą od 5 064 m³ w 2020 r. do 8 933 m³ w 2023 r. a przychód z jego sprzedaży wzrósł z 372 199,18 zł do 1 775 520,09 zł. Średnia cena sprzedaży 1 m³ drewna S2AP wzrosła z 119,68 zł w 2020 r. do 240,36 zł w 2023 r.

Nadleśniczy wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo sprzedawało drewno na cele energetyczne M2, M2E, S4 i S2AP. Ze względu na fakt, że częściowo realizacja ww. puli przebiegała w ramach puli dla przedsiębiorców oraz puli detalicznej, zdecydowano się umieścić realizację puli energetycznej w zakresie sortymentu M2 i S4 w puli detalicznej (zgodnie z kierunkiem sprzedaży 17), natomiast M2E i S2AP w puli dla przedsiębiorców zgodnie z kierunkami sprzedaży 12, 13 oraz 19. W latach 2021, 2023 oraz w I kwartale 2024 r. Nadleśnictwo nie sprzedawało drewna w ramach aukcji i submisji. Nadleśniczy wyjaśnił: drewno z puli na aukcje i submisje obejmuje wyłącznie surowiec wybrany przez służby brakarskie RDLP Katowice na submisje drewna cennego wiosenną i jesienną. Surowiec ten musi mieć cechy zbliżone do drewna okleinowego. Wybór surowca odbywa się na pozycjach

ZG.0210.9.2020.GT); 3/ zarządzenie Nr 29/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 16 września 2021 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 17.09.2021 do 31.01.2022 r. (znak ZG.0210.58.2021.RS); 4/ zarządzenie Nr 5/2022 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 27 stycznia 2022 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 01.02.2022 do 31.01.2023 r. (znak ZG.0210.6.2022.RS); 5/ zarządzenie Nr 20/2022 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 25 lipca 2022 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 25.07.2022 do 31.01.2023 r. (znak ZG.0210.26.2022.JO); 5/ zarządzenie Nr 4/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 27.01.2023 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 01.02.2023 do 30.06.2023 r. (znak ZG.0210.5.2023.JO); 6/ zarządzenie Nr 29/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 27.06.2023 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 01.07.2023 do 31.12.2023 r. (znak ZG.0210.33.2023.JO); 7/ zarządzenie Nr 52/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 29.12.2023 r. w sprawie ustalenia cen detalicznych na drewno w okresie 01.01.2024 do 30.04.2024 r. (znak ZG.0210.59.2023.JO).

⁴⁴ E-drewno systemowe.

⁴⁵ Pismo Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach sygn. ED.0050.6.2023 z 5 grudnia 2023 r.

⁴⁶ W tym w aspekcie pozyskania celem sprzedaży na podstawie tego cennika.

cięć zaplanowanych do wykonania w danym roku. Służby brakarskie rokrocznie analizują pozycje cięć pod kątem możliwości uzyskania drewna okleinowego. Nie w każdym roku Nadleśnictwo dysponowało odpowiednim surowcem na submisję. Decyzję o zaplanowaniu drewna na submisję podejmowały w przypadku każdego roku służby brakarskie RDLP Katowice.

Od momentu wydania przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Decyzji Nr 42 z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie wytycznych kierunkowych wspierających możliwość nabywania przez konsumentów – odbiorców indywidualnych, surowca drzewnego do celów opałowych, cena drewna opałowego S4 pozyskanego kosztem nabywcy nie uległa zmianie⁴⁷. W Nadleśnictwie od momentu wydania ww. decyzji dokonano sprzedaży drewna S4 odbiorcom indywidualnym w ilości 85,22 m³ w 2022 r.⁴⁸, 183,55 m³ w 2023 r. oraz 54,81 m³ w 2024 r.⁴⁹ Łącznie sprzedano 323,58 m³ drewna S4 odbiorcom indywidualnym. Nadleśniczy wyjaśnił: *skala ww. sprzedaży jest niewielka i wyniosła zaledwie 1,6%. W tym samym okresie sprzedaż drewna S4 do wszystkich klientów wyniosła 20 755,98 m³. Sprzedaży detalicznej dokonujemy na rzecz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na ich własne potrzeby opałowe. Są to np. lokalne piekarnie.*

W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie dwukrotnie przeklasyfikowano surowiec drzewny z sortymentu S2AP do sortymentu S4, uzasadniając tę czynność, w pierwszym przypadku, pomyłką podczas wprowadzania artykułu do rejestratora⁵⁰, a w drugim, trudnością ze zbytem a w związku z tym z przelegiwaniem oraz deprecjacją artykułu.

(akta kontroli str. 703-733, 1288-1289, 1291-1440, 2971, 3266, 3494, 4001-4086)

W latach 2020-2022 oraz w 2024 r. w Nadleśnictwie sporządzono oraz złożono do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o przyznanie jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych. Nadleśnictwo otrzymało dotację w ramach jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych⁵¹ w łącznej wysokości 19 350,98 zł. W 2023 r. w Nadleśnictwie zaniechano sporządzenia wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych, skutkiem czego Nadleśnictwo nie otrzymało należnych środków, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3925, 3950-3955, 3974-3980, 4266)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W zarządzeniu Nr 23/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa⁵², błędnie wskazano, że jest to zarządzenie z dnia 28 kwietnia 2021 r. Z treści § 4 ww. zarządzenia wynikało, że *wchodzi [ono] w życie z dniem podpisania z uwzględnieniem zapisów umów najmu*, jednak w zarządzeniu przedłożonym kontrolerowi NIK brak było daty podpisania w 2023 r. ww. zarządzenia przez ówczesnego Nadleśniczego. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że błędna data *powstała na skutek omyłki pisarskiej podczas kopiowania treści zarządzenia z innego pliku.*

(akta kontroli str. 2769-2770, 2972)

⁴⁷ Potwierdzono na podstawie ceny drewna S4 w odniesieniu do gatunków sosna i dąb, na podstawie cenników obowiązujących w okresach: a/ od 1 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2023 r.; b/ od 25 lipca 2022 r. (zmiana wcześniejszego cennika) do 31 stycznia 2023 r.; c/ od 1 lutego 2023 r. do 30 czerwca 2023 r., d/ od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. oraz e/ od 1 stycznia 2024 r. do 30 kwietnia 2024 r.

⁴⁸ Od 26 maja 2022 r.

⁴⁹ Do 31 marca 2024 r.

⁵⁰ Dotyczyło to 11,01 m³.

⁵¹ W 2020 r. – 6 825,47 zł, w 2021 r. – 5 278,39 zł, w 2022 r. – 7 247,12 zł.

⁵² Zarządzenie Nr 23/2023 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa (znak SA.0210.25.2023).

2. W *Protokole zdawczo-odbiorczym* lokalu nr M20/1/1 z 31 maja 2023 r. nie zaznaczono elementów obligatoryjnych niezbędnych do wyliczenia stawki czynszu zgodnie z treścią Zarządzenia Nr 24/2024 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 30 kwietnia 2024 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa. W ww. protokole nie zaznaczono m.in. tego, czy w lokalu jest kuchnia; czy lokal jest wyposażony w kocioł na paliwo stałe; czy w lokalu są drzwi; nie podano powierzchni pokrycia ścian i posadzek w m²; nie wskazano stanu liczników poboru energii elektrycznej/wody/gazu; nie zaznaczono również, czy użytkownik został poinformowany o sposobie korzystania z urządzeń i obowiązku utrzymania lokalu w czystości. W protokole nie wskazano również tego, czy lokal jest podłączony do sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej. Pomimo braku ww. zapisów Nadleśnictwo dysponowało dokumentacją, na podstawie której określono stan ww. lokalu. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że ww. protokół zdawczo-odbiorczy był pierwszym sporządzonym przez nowozatrudnionego pracownika. Czas sporządzenia protokołu zbiegł się z nieobecnością w pracy Sekretarza Nadleśnictwa, który po powrocie do pracy, z powodu natłoku innych obowiązków, nie sprawdził prawidłowości sporządzenia ww. dokumentu.

(akta kontroli str. 1703-1706, 2775, 2972)

3. W umowie najmu nr S/02/2023/N z 1 sierpnia 2023 r. dotyczącej lokalu mieszkalnego M20/1/1, błędnie wskazano stawkę czynszu w kwocie 3,72 zł/m², podczas gdy z Zarządzenia Nr 24/2024 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 30 kwietnia 2024 r. w sprawie zmiany stawki czynszu dla osad i lokali będących w zarządzie Nadleśnictwa wynikała stawka 3,08 zł/m². Aneks do ww. umowy sporządzono dopiero 20 marca 2024 r. wskazując w nim prawidłową stawkę czynszu. Podstawą do sporządzenia ww. aneksu była notatka służbowa starszego referenta ds. administracji, w której pracownik ten przyznał, że omyłkowo wyliczył błędną stawkę czynszu, w konsekwencji czego miesięczny czynsz wynikający z umowy wynosił 362,58 zł zamiast 308,49 zł. Pomimo błędnej stawki wskazanej w umowie, Nadleśnictwo pobierało od wynajmującego lokal czynsz w prawidłowej wysokości.

(akta kontroli str. 1648-1665, 2769, 2775)

4. Kierownik kontrolowanej jednostki w 2023 r. nierzetelnie określił potrzebę zakupu nowego samochodu terenowego dla Straży Leśnej oraz przekazał w użytkowanie Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach dotychczas użytkowany pojazd, stanowiący własność Nadleśnictwa, z naruszeniem przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa⁵³. Ówczesny Nadleśniczy w uzasadnieniu potrzeby zakupu nowego samochodu terenowego, skierowanym do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach⁵⁴ stwierdził, że stary samochód Straży Leśnej *posiada przebieg 190 tys. km (stan na koniec miesiąca maja 2023 r.)* oraz że *wymaga napraw związanych z uszkodzeniem wyeksploatowanych elementów samochodu, najpilniejsze naprawy to układ zawieszenia, opony, akumulator, elektronika*. W załączniku nr 1 do wniosku o wyrażenie zgody na zakup środka trwałego, skierowanym do Wydziału Infrastruktury Leśnej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach⁵⁵, ówczesny Nadleśniczy wskazał jednak, że stan licznika samochodu TOYTOA HILUX nr rejestracyjny SRC 1LP1, nr. inw. 741-02199,

⁵³ Dz. U. z 2023 r. poz. 2303, ze zm.

⁵⁴ Pismo z 25 lipca 2023 r., sygn. S.0301.4.2023, skierowane do Wydziału Infrastruktury Leśnej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

⁵⁵ Znak S.0301.4.2023 z 25 lipca 2023 r.

przekracza 200 tys. km. Z ewidencji jazd ww. samochodu wynikało natomiast, że 25 lipca 2023 r. stan drogomierza wynosił nie ponad 200 tys. km, a 192 tys. km. Nadleśnictwo nie zleciło przeprowadzenia badania technicznego tego samochodu przez uprawnionego diagnostę, pomimo wskazanego przez Nadleśniczego wymogu pilnych i koniecznych napraw. W dniu 20 lutego 2023 r. pojazd ten został poddany okresowemu przeglądowi po przejechaniu 180 tys. km⁵⁶, w trakcie którego, autoryzowany serwis stwierdził jako jedyne usterki: *wypalenie filtra DPF oraz usługa SDC filtr oleju z uszczelką*.

W treści protokołu przekazania ww. samochodu Straży Leśnej⁵⁷ do Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach nie wskazano na konieczność przeprowadzenia napraw elementów wymienionych przez Nadleśniczego, jak też ujawnionych w trakcie ww. przeglądu, a stan drogomierza na moment przekazania wyniósł 195 200 km. Obowiązujące w okresie objętym kontrolą rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe⁵⁸ nie przewiduje możliwości przekazywania mienia ruchomego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w użytkowanie przez Policję. W § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa wskazano natomiast, że w celu przekazania ww. składników należy powołać komisję, w skład której wchodzić powinno co najmniej trzech pracowników jednostki. Ówczesny Nadleśniczy dokonał przekazania samochodu bez powołania wymaganej komisji. Ponadto w treści protokołu przekazania ww. pojazdu nie określono jego wartości, co było niezgodne z § 38 ust. 6 punktem 3 ww. rozporządzenia. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że *nie posiadam wiedzy, czy i w jaki sposób pracownik sporządzający pismo do Wydziału Infrastruktury Leśnej RDLP w Katowicach weryfikował przebieg pojazdu. Z mojej wiedzy wynika, że samochód posiadał aktualne badania techniczne*. Ówczesny Nadleśniczy w wyjaśnieniach nie odniósł się do rozbieżności co do stanu technicznego samochodu. W sprawie przekazania w użytkowanie samochodu na rzecz Policji, ww. osoba wyjaśniła, że *samochód został użyczony, nie doszło zatem do trwałego rozporządzenia środkiem trwałym, lecz jedynie do czasowego umożliwienia korzystania z samochodu na podstawie porozumienia o charakterze obligacyjnym – nie zaś rzeczowym*. Wyjaśniła również, że w związku z tym, że *samochód nie był przekazywany tylko użyczany, w jego opinii, nie znajdują w tym przypadku zastosowania zapisów rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa*.

(akta kontroli str. 1790-1792, 1824, 2654-2730, 2971, 2974, 5006-5007, 5017-5018)

Odnosząc się do wyjaśnień kierownictwa kontrolowanej jednostki wskazać należy, że przepisy rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa określają zasady gospodarowania składnikami majątku ruchomego; ich sprzedaży, najmu, przekazywania i darowizny; a także likwidacji przez kierowników jednostek, w ramach gospodarowania nabytym lub powierzonym tym jednostkom mieniem Skarbu Państwa (§ 1). Tym samym przepisy ww. rozporządzenia mają zastosowanie do działalności kontrolowanej jednostki, gospodarującej mieniem Skarbu Państwa pozostającym w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że przedmiotem porozumienia zawartego 11 października 2023 r. pomiędzy Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwem Rudy Raciborskie a Komendą Wojewódzką Policji

⁵⁶ Stan drogomierza 180 642 km.

⁵⁷ Z 11 października 2023 r.

⁵⁸ Dz. U. Nr 134, poz. 692.

w Katowicach było użyczenie samochodu Toyota HILUX, gdyż stronami tego porozumienia były dwie jednostki organizacyjne reprezentujące Skarb Państwa a zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁵⁹ umowa użyczenia może być zawarta pomiędzy użyczającym a biorącym w użyczenie, będących w stosunku do siebie odrębnymi podmiotami prawnymi. Tym samym do przekazania ww. pojazdu powinny mieć zastosowanie przepisy rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa.

5. W 2023 r. w Nadleśnictwie w ramach zadania inwestycyjnego pn. *Budowa miejsca postoju i odpoczynku w Rudach*, w procesie wyłonienia wykonawcy dokumentacji projektowej odstąpiono – wbrew treści § 3 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 3/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie⁶⁰ – od obowiązku dokonania wyboru wykonawcy przez co najmniej dwóch pracowników, na podstawie otrzymanych od potencjalnych wykonawców ofert i protokołu sporządzonego z oceny ofert⁶¹. Sekretarz Nadleśnictwa dokonał samodzielnie wyboru wykonawcy, bez uprzedniego wysyłania zapytań ofertowych, jak też nie sporządził wymaganego protokołu. Koszt opracowania dokumentacji projektowej pod budowę miejsca postoju i odpoczynku w Rudach przy ul. Cysterskiej wyniósł 84 870 zł brutto. Kontrolerowi NIK przekazano notatkę służbową⁶² sporządzoną przez Sekretarza Nadleśnictwa, z której wynikało, że Nadleśniczy na początku sierpnia 2023 r. wydał mu polecenie służbowe rozpoczęcia budowy ww. parkingu w trybie natychmiastowym. Sekretarz wyjaśnił, że *do przygotowania takiej inwestycji jest potrzebny projekt, z uwagi na pilność realizacji tematu i bardzo krótki czas odstąpiono od wyboru najkorzystniejszej oferty na wykonanie projektu. Poproszony o wykonanie projektu został wykonawca, który współpracuje z Nadleśnictwem od paru lat w zakresie wykonywania nadzoru nad robotami budowlanymi i ta współpraca była zawsze dobra i zadowalająca. Po przedstawieniu oferty i podpisaniu umowy rozpoczęto proces wykonania projektu. Nadmieniam, że koncepcja budowy takiego obiektu, związana była z naciskami ze strony samorządu gminnego na utworzenie dodatkowych miejsc postoju w rejonie „Brantolki”, jak również Kompleksu Klasztorno-Pałacowego w Rudach.*

NIK zwraca uwagę na fakt, że obszar łąki, na którym zaplanowano budowę parkingu został zaliczony do kategorii HCVF 3.2 *Ekosystemy rzadkie i zagrożone*, tj. ekosystemów o szczególnych walorach przyrodniczych, a odległość od planowanego parkingu do parkingu przed siedzibą Nadleśnictwa wynosi około 600 m.⁶³ W Nadleśnictwie nie sporządzono też analizy potrzeb w zakresie zapotrzebowania na miejsca parkingowe w ramach ww. inwestycji. Sekretarz wyjaśnił: *to Nadleśniczy osobiście potwierdził, że w przypadku ww. inwestycji, zastosowany będzie przepis § 4 pkt 1 Regulaminu udzielania zamówień.* Sekretarz wyjaśnił również, że w związku z bardzo dużą ilością obowiązków, nie został sporządzony protokół z wyboru wykonawcy⁶⁴. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił natomiast, że *Regulamin przewiduje możliwość odstąpienia od obowiązku badania ofert.* W ocenie NIK nie zaszły żadne okoliczności uzasadniające wystąpienie szczególnie uzasadnionego przypadku w którym można, zgodnie z § 4 ust.1 *Regulaminu*, odstąpić od procedury kierowania zapytań ofertowych. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił również, że *inwestycja miała być odpowiedzią na rosnącą presję turystyczną*

⁵⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.

⁶⁰ Z 16 lutego 2021 r., sygn. ZG.0210.9.2021.KW. Załącznik Nr 1 do ww. Zarządzenia – dalej: *Regulamin*.

⁶¹ Protokołu z wyboru wykonawcy usług, dostaw lub robót budowlanych o wartości szacunkowej powyżej 13 000,00 netto.

⁶² Brak daty sporządzenia.

⁶³ Pomiędzy miejscem planowanego parkingu a parkingiem Nadleśnictwa znajduje się droga z udostępnionymi miejscami parkingowymi oraz dwa inne parkingi.

⁶⁴ Zgodnie z § 4 pkt 2 *Regulaminu*, w protokole dokumentuje się udzielenie zamówienia na podstawie decyzji Nadleśniczego o odstąpieniu od stosowania *Regulaminu*.

w Rudach i że w jego opinii liczba miejsc udostępnionych do parkowania jest co najmniej dwukrotnie za mała. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił także, że w sprawie projektowanego miejsca postoju odbyło się spotkanie z udziałem zastępcy Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Magdaleną Kapuścińską. Ówczesny Nadleśniczy w wyjaśnieniach nie odniósł się do braku sporządzenia analizy potrzeb w zakresie ww. inwestycji z uwzględnieniem interesu Nadleśnictwa.

(akta kontroli str. 2731, 2751, 3780, 4113-4115, 4267, 5007, 5018-5019)

6. W Nadleśnictwie nie prowadzono monitorowania wtórnego obrotu zbytymi uprzednio lokalami, pomimo wynikającego z przepisu art. 40a ust. 5b ustawy o lasach obowiązku zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji, jeżeli nabywca lokalu, o którym mowa w ust. 4, 5 i 5a, przed upływem 5 lat od dnia jego nabycia zbył ten lokal lub wykorzystał na inne cele niż mieszkalne. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że z wiedzy jaką dysponuje Nadleśnictwo wynika, że nieruchomość sprzedana w 2020 r. nie została zbyta na rzecz innego nabywcy ani nie zmieniła swojego przeznaczenia.

Obecny Nadleśniczy wyjaśnił również, że do nieruchomości sprzedanych w końcówce roku 2023 i następnych, zostanie wprowadzona procedura kontroli jeden raz w roku. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że wiedział o ww. przepisie prawa, stwierdzając jednak nie miałem świadomości, że konieczne jest wdrożenie zarządzenia dotyczącego monitoringu. Miałem świadomość że nie można zbyć lokalu wcześniej bez utraty bonifikaty. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 9 lutego 2024 r. wyjaśnił, że z mojej wiedzy wynika, że w momencie sprzedaży lokali z zasobów PGL LP na podstawie art. 40a ustawy o lasach, notariusz ma obowiązek dokonania wpisu w księgach wieczystych nabywanych nieruchomości o fakcie udzielonej bonifikaty i obowiązku jej spłaty razem z waloryzacją w przypadku przedterminowej sprzedaży w okresie jej obowiązywania. W przypadku zbywania lokalu obarczonego takim wpisem w księdze wieczystej, sporządzający akt notarialny notariusz ma obowiązek poinformowania Nadleśniczego o zaistniałym fakcie, co spowodowałoby dochodzenie należności przez Nadleśniczego. Nie posiadam wiedzy o istniejących aktach prawnych i aktach zarządczych w PGL LP obligujących Nadleśniczego do prowadzenia monitoringu lokalami nie będącymi w jego zarządzie.

(akta kontroli str. 2975, 3926, 4992, 5007, 5019-5020)

Odnosząc się do ww. wyjaśnień NIK wskazuje, że żaden z przepisów ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie⁶⁵ nie nakłada na notariusza sporządzającego akt notarialny dotyczący zbycia lokalu, do którego miały wcześniej zastosowanie przepisy art. 40a ust. 4, 5 i 5a ustawy o lasach, obowiązku przekazania wypisu z tego aktu notarialnego jednostce organizacyjnej Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Również przepisy dotyczące prowadzenia ksiąg wieczystych⁶⁶ nie wprowadziły takiego obowiązku. Tym samym w celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 40 ust. 5b ustawy o lasach konieczne jest monitorowanie stanu prawnego nieruchomości, do których zastosowanie miały przepisy dotyczące bonifikaty w cenie sprzedaży.

⁶⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1001.

⁶⁶ W szczególności ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2023 r. poz. 1984, ze zm.), rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz. U. Nr 102, poz. 1122, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym (Dz. U. poz. 312, ze zm.).

7. W ramach zadania inwestycyjnego pn. *Modernizacja kompleksu nasiennego w celu zwiększenia możliwości przechowania i przysposobienia nasion*, w sposób niezgodny z wymogami wskazanymi w treści § 3 ust. 7 *Regulaminu* sporządzony został protokół nr S.20.16.2023⁶⁷ z wyboru wykonawcy usługi. Treść tego dokumentu nie odpowiadała wymaganiom obowiązującego wzoru, jak też nie został on sporządzony przez dwie osoby. Specjalista ds. środków pomocowych, budowlanych, zamówień publicznych i BHP w Nadleśnictwie, odpowiedzialny za sporządzenie ww. protokołu wyjaśnił, że *faktycznie wyboru oferty dokonano na druku innym niż załączony do obowiązującego zarządzenia, pomylenie druków spowodowane było obciążeniem pracą i dużą ilością prowadzonych spraw. Należy jednak zaznaczyć, że wszelkie niezbędne i wymagane w obowiązującym wzorze informacje znalazły się w protokole przeze mnie przygotowanym*. W odniesieniu do sporządzenia protokołu tylko przez jedną osobę wyjaśnił, że ze względu na obciążenie obowiązkami protokół sporządził samodzielnie, jednak wybór zaakceptował Główny Księgowy, a zatwierdził Nadleśniczy.

(akta kontroli str. 2911-2939, 3010-3011, 4116)

8. W 2023 r. w Nadleśnictwie zaniechano sporządzenia wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych, co skutkowało brakiem otrzymania środków z tego tytułu⁶⁸. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że wniosek ten nie został złożony, ponieważ sprawa ta umknęła uwadze pracowników odpowiedzialnych merytorycznie. Sekretarz Nadleśnictwa, odpowiedzialny za złożenie wniosku wyjaśnił, że powyższy fakt powstał na skutek bardzo dużej ilości spraw i obowiązków w dziale administracyjnym, w tym inwestycji wspólnych z samorządami oraz organizacją różnego typu pikników i imprez. Z szacunkowych kalkulacji wynika, że zaniechanie złożenia wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych za 2023 r. pozbawiło Nadleśnictwo środków w łącznej wysokości 5 598,60 zł⁶⁹.

(akta kontroli str. 3925, 3950-3955, 3974-3980, 4087, 4266, 4270, 4293-4296)

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie w Nadleśnictwie zgodnie z ustawą o lasach dokonywano sprzedaży nieruchomości, a majątkiem Nadleśnictwa, który oddawano innym podmiotom w ramach dzierżawy, dysponowano zgodnie z interesem ekonomicznym. W Nadleśnictwie ponoszono jednak wydatki na rzecz wykonawców, wyłonionych z naruszeniem obowiązującego *Regulaminu*. Nie prowadzono też monitorowania wtórnego obrotu zbytymi uprzednio lokalami, pod kątem zaistnienia przesłanej do zwrotu kwoty równej bonifikacie udzielonej uprzednio nabywcy. W 2023 r. w Nadleśnictwie zaniechano również sporządzenia wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych, skutkiem czego Nadleśnictwo nie otrzymało należnych z tego tytułu środków. Również w 2023 r. Nadleśniczy przekazał w użyczenie Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach samochód, co jednak nastąpiło z naruszeniem obowiązujących przepisów.

⁶⁷ Z dnia 31 sierpnia 2023 r.

⁶⁸ W latach 2020-2022 Nadleśnictwo otrzymało z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wsparcie w ramach jednolitej płatności obszarowej do gruntów rolnych odpowiednio w kwotach: w 2020 r. 6 825,47 zł, w 2021 r. 5 278,39 zł, w 2022 r. 7 247,12 zł.

⁶⁹ Płatność OB 4038,36 zł, płatność ONW 1560,24 zł.

2. Gospodarowanie środkami finansowymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie zatrudniono: a/ 63 osoby⁷⁰ w 2020 r.⁷¹, b/ 59 osób⁷² w 2021 r.⁷³, c/ 63 osoby⁷⁴ w 2022 r.⁷⁵, d/ 62 osoby⁷⁶ w 2023 r.⁷⁷ oraz e/ 80 osób⁷⁸ w kwartale 2024 r.⁷⁹. Wzrost zatrudnienia w I kwartale 2024 r. wynikał ze zmiany koncepcji optymalizacji kosztów produkcji szkółkarskiej w Gospodarstwie Szkółkarskim w Nędzy⁸⁰. Koszty wynagrodzeń⁸¹ poniesione przez Nadleśnictwo wyniosły ogółem: 1/ w 2020 r. – 7 554 235,42 zł, 2/ w 2021 r. – 8 317 294,96 zł, 3/ w 2022 r. – 9 457 807,08 zł, d/ w 2023 r. – 9 789 135,05 zł oraz e/ 2 778 059,98 zł – w I kwartale 2024 r. Koszty te pomiędzy 2020 r. a 2023 r. wzrosły o 2 234 899,63 zł, tj. o 29,58%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie⁸² w Nadleśnictwie wyniosło: a/ 9 992,37 zł w 2020 r., b/ 11 179,16 zł w 2021 r., c/ 12 712,11 w 2022 r., d/ 13 157,44 zł w 2023 r. oraz e/ 11 575,25 zł w I kwartale 2024 r. Zmniejszenie przeciętnego wynagrodzenia pomiędzy 2023 r. a I kwartałem 2024 r. o 1 582,19 zł, tj. o 12,02%, wynikało z zatrudnienia 20 osób na stanowiska robotnicze do pracy w Gospodarstwie Szkółkarskim w Nędzy. Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą nie prowadziło sporów sądowych z pracownikami. Na podstawie próby⁸³ ustalono, że nagrody kwartalne zostały przyznane w 2023 r. pracownikom Nadleśnictwa na podstawie *Regulaminu przyznawania nagród dla pracowników PGL LP Nadleśnictwa Rudy Raciborskie*⁸⁴ w odpowiedzi na pisma Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych⁸⁵. W każdym przypadku w Nadleśnictwie sporządzono protokół z podziału nagrody kwartalnej, którego treść uzgadniano z przedstawicielami zakładowych organizacji związkowych, protokół był każdorazowo zatwierdzany przez Nadleśniczego lub Zastępcę Nadleśniczego. Do protokołów dołączano zestawienia dotyczące zwiększenia oraz zmniejszenia nagrody wynikające z treści § 3 oraz § 4 Regulaminu przyznawania nagród oraz wydruk z programu Microsoft Excel z tabelą podziału nagrody za okres danego kwartału.

(akta kontroli str. 645-647, 742, 2990-3000, 3269-3275, 4123-4263)

⁷⁰ W tym 41 osób w Służbie Leśnej, 13 na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną, dziewięć osób na stanowiskach robotniczych.

⁷¹ Stan na 31 grudnia 2020 r.

⁷² W tym 38 osób w Służbie Leśnej, 12 na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną, dziewięć osób na stanowiskach robotniczych.

⁷³ Stan na 31 grudnia 2021 r.

⁷⁴ W tym 41 osób w Służbie Leśnej, 13 na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną, dziewięć osób na stanowiskach robotniczych.

⁷⁵ Stan na 31 grudnia 2022 r.

⁷⁶ W tym 42 osoby w Służbie Leśnej, 11 na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną, dziewięć osób na stanowiskach robotniczych.

⁷⁷ Stan na 31 grudnia 2023 r.

⁷⁸ W tym 41 osób w Służbie Leśnej, 12 na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną, 27 osób na stanowiskach robotniczych.

⁷⁹ Stan na 31 marca 2024 r.

⁸⁰ Pozytywnie zaopiniowanej przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach w dniu 17 października 2023 r., na którą zgodę wyraził Dyrektor Generalny Lasów Państwowych w dniu 26 października 2023 r. W wyniku zgody Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, Nadleśnictwo zatrudniło 20 pracowników na stanowiskach robotniczych oraz dwóch pracowników na stanowiskach administracyjnych.

⁸¹ Wraz z dodatkami i narzutami.

⁸² Wraz z dodatkami i narzutami.

⁸³ Obejmującej przyznanie nagród kwartalnych w 2023 r.

⁸⁴ Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 38/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Rudy Raciborskie z dnia 17 listopada 2021 r. Dalej: Regulamin przyznawania nagród.

⁸⁵ Z dnia 8 grudnia 2023 r. sygn. GK.1150.19.2023; 18 października 2023 r. sygn. GK.1150.14.2023; 20 lipca 2023 r. sygn. GK.1150.12.2023; 20 kwietnia 2023 r. sygn. GK.1150.8.2023.

2.2. W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie obowiązywały zasady organizacji i finansowania podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników⁸⁶, a pracownikom zapewniono możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie miały miejsce następujące przypadki udzielania pracownikom zwolnienia z pracy w celu udziału w zajęciach: 1/ w 2021 r. – jednej osobie, 2/ w 2022 r. – dwóm, 3/ w 2023 r. – dwóm, 4/ w 2024 r. – jednej. Specjalista ds. pracowniczych w Nadleśnictwie wyjaśnił, że corocznie dokonuje się analizy potrzeb szkoleniowych pracowników oraz sporządza się zbiorcze zestawienie zasadniczego planu szkoleń.

W okresie objętym kontrolą szkoleniami zewnętrznymi objęto: a/ w 2020 r. – 12 pracowników, b/ w 2021 r. – 104 pracowników, c/ w 2022 r. – 69 pracowników, d/ w 2023 r. – 69 pracowników. Szkoleniami wewnętrznymi objęto w 2022 r. 30 pracowników.

(akta kontroli str. 2543-2545, 2565-2649)

2.3. W okresie objętym kontrolą zawarto umowy⁸⁷ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych w formie studiów podyplomowych z dwoma pracownikami. W obu przypadkach studia podyplomowe dotyczyły kierunku *MBA – Menadżer gospodarstwa leśnego* na Wydziale Leśnym i Technologii Drewna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Pracownikom uczestniczącym w ww. studiach, Nadleśnictwo zwróciło koszty czesnego za naukę⁸⁸ oraz przejazdów na studia⁸⁹, zgodnie z treścią zarządzenia w sprawie podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

(akta kontroli str. 747-756, 1271-1273, 2646)

2.4. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo zawierało umowy zlecenia oraz umowy o dzieło. Wydatki ogółem wynikłe z realizacji ww. umów wyniosły: a/ w 2020 r. – 40 349,76 zł, b/ w 2021 r. – 44 614,80 zł, c/ w 2022 r. – 56 035,90 zł, d/ w 2023 r. – 77 024,84 zł oraz e/ w I kwartale 2024 r. – 72 995,69 zł. Na podstawie próby⁹⁰ stwierdzono, że miało miejsce zawieranie umów cywilnoprawnych z własnymi pracownikami, jednakże zakres przedmiotowy ww. umów nie był tożsamy z zadaniami określonymi w zakresach obowiązków służbowych. W przypadku umów zawartych z jedną osobą stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku przeprowadzenia rozeznania rynku, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W zakresie zleczanych przez Nadleśnictwo zakupów usług obcych, na podstawie próby obejmującej 12 wydatków i związanych z nimi dokumentów rozliczeniowych, w części przypadków (w szczególności zakupu usług prawnych oraz prac remontowo-budowlanych) ujawnione zostały nieprawidłowości, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1124-1128, 3336-3456, 4117, 4267, 4311-4342, 4351-4352)

2.5. Koszty reprezentacyjne, ponoszone przez Nadleśnictwo w celu wykreowania i utrwalenia pozytywnego wizerunku kontrolowanej jednostki, w okresie objętym kontrolą wyniosły łącznie 450 353,51 zł, w tym: a/ 2 386,50 zł w I kwartale 2024 r., b/ 185 340,96 zł w 2023 r., c/ 168 566,38 zł w 2022 r., d/ 79 757,34 zł w 2021 r. oraz e/ 14 302,23 zł w 2020 r. Koszty na cele reprezentacyjne wzrosły pomiędzy 2020 r. a 2023 r. o 1 195,88%. Udział kosztów reprezentacyjnych poniesionych przez

⁸⁶ Określone w zarządzeniu Nr 2 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 10 lutego 2011 r., w sprawie wprowadzenia kryteriów kwalifikowania do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (poziomu wykształcenia) oraz zasad udzielania pomocy finansowej ze strony pracodawcy pracownikom Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach i jednostek przez nią nadzorowanych (DO-WKS-013-01/11). Dalej: zarządzenie w sprawie podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

⁸⁷ Umowa na podnoszenie kwalifikacji zawodowych Nr NK.141.8.2023 z 25 kwietnia 2023 r. oraz Nr NK.141.7.2022 z 25 maja 2022 r.

⁸⁸ W łącznej kwocie 18 800 zł.

⁸⁹ W łącznej kwocie 16 613,76 zł.

⁹⁰ Obejmującej 11 umów.

Nadleśnictwo w wydatkach ogółem wyniosł: 1/ w 2020 r. – 0,09%, 2/ w 2021 r. – 0,34%, 3/ w 2022 r. – 0,44%, 4/ w 2023 r. 0,65% oraz 5/ w I kwartale 2024 r. - 0,04%. Nadleśniczy wyjaśnił, że wydatki na reprezentację ponoszone przez Nadleśnictwo podlegały każdorazowo akceptacji ze strony Nadleśniczego, na etapie kontroli merytorycznej dokumentu kosztowego, po uprzednim uzgodnieniu ustnym planowanego wydatku. Nie tworzone odrębnych, pisemnych wniosków, bądź uzasadnień planowanych do poniesienia kosztów.

W ramach ww. kosztów reprezentacyjnych Nadleśnictwo poniosło w 2023 r. m.in. koszty związane z tzw. *Leśną Asystą Honorową* (w kwocie 19 785,36 zł). Zostały one Nadleśnictwu narzucone treścią Regulaminu funkcjonowania Grupy Reprezentacyjnej Służby Leśnej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach⁹¹. W dokumencie tym wskazano⁹², że koszty ponoszone są *solidarnie ze środków obrotowych biura oraz nadleśnictw zgrupowanych w RDLP w Katowicach, które odnoszone są w koszty reprezentacji i promocji*.

Nadleśnictwo wydatkowało również m.in. 1 082,40 zł⁹³ na *czek okolicznościowy* z płyty PCV wręczony w trakcie *Leśnego Rodzinnego Pikniku Rodzinnego* w 2023 r. przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, w obecności m.in. ówczesnego Wiceministra Sprawiedliwości⁹⁴ i Nadleśniczego, przedstawicielom Ludowego Klubu Sportowego „Buk” w Rudach. Czek, opiewający na kwotę 65 000 zł, nie dotyczył jednak środków finansowych Nadleśnictwa⁹⁵. Rzecznik prasowy Nadleśnictwa wyjaśnił, że *Nadleśnictwo nie było stroną i nie partycypowało we współfinansowaniu środków wskazanych na czeku okolicznościowym*.

W części objętych próbą kontrolną wydatków na cele reprezentacyjne wystąpiły nieprawidłowości, które opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 740, 743, 1160-1169, 1171, 1186, 1202, 1215, 1221, 1281, 1881, 2425-2439, 2650, 3325-3327, 3924-3925, 4088, 4096, 4343-4345)

2.6. Suma kosztów delegacji związanych z udziałem w uroczystościach religijno-patriotycznych w okresie objętym kontrolą wyniosła 2 774,95 zł⁹⁶. W 2023 r. trzech pracowników Nadleśnictwa delegowano do udziału w takich uroczystościach w dni wolne od pracy, w 2022 r. dotyczyło to dwóch pracowników, a w 2021 r. – jednego pracownika, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *nie posiada wiedzy, czy w Nadleśnictwie wykonywano analizy zasadności uczestnictwa pracowników w uroczystościach patriotyczno-religijnych*.

(akta kontroli str. 2547, 2561, 2563, 3927)

2.7. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach wydał zarządzenia⁹⁷ w sprawie zatwierdzenia podziału zysku netto w jednostkach nadzorowanych przez RDLP w Katowicach, na podstawie których na wydatki na cele społecznie użyteczne dla Nadleśnictwa przeznaczono: 1/ w 2020 r. – 35 000 zł; 2/ w 2021 r. – 45 000 zł; 3/ w 2022 r. – 50 000 zł; 4/ w 2023 r. – 80 000 zł.

⁹¹ Stanowiącego załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 11/2023 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 1 marca 2023 r. w sprawie Leśnej Asysty Honorowej (znak DB.074.9.2023.).

⁹² W § 6 ust. 1

⁹³ Faktura łączona, dotyczyła również innych niewyodrębnionych elementów.

⁹⁴ Michał Woś.

⁹⁵ Czek o treści: *Lasy Państwowe, 65 000 zł dla Ludowego Klubu Sportowego „Buk” w Rudach*.

⁹⁶ W 2023 r. – 1 551,51 zł, w 2022 r. – 771,44 zł a w 2021 r. – 452 zł.

⁹⁷ Zarządzenie Nr 45 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 25 sierpnia 2020 r. w sprawie zatwierdzenia podziału zysku netto w jednostkach nadzorowanych przez RDLP w Katowicach za 2019 r.; zarządzenie Nr 24 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia podziału zysku netto w jednostkach nadzorowanych przez RDLP w Katowicach za 2020 r.; zarządzenie Nr 29 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 30 czerwca 2022 r.

W latach 2020-2024 (I kwartał) Nadleśnictwo udzieliło darowizn na cele społecznie użyteczne⁹⁸ w łącznej⁹⁹ kwocie 193 314,47 zł. Przez cały okres objęty kontrolą w jednostce tej nie określono pisemnych zasad udzielania darowizn.

W wytycznych dotyczących udzielania przez nadleśnictwa wparcia na cele społecznie użyteczne, przekazanych przez Dyрекję Generalną Lasów Państwowych¹⁰⁰, wskazano jedynie, że wpłaty powyżej 3 000 zł wymagają uzyskania wcześniejszej akceptacji Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo udzieliło dwóch takich darowizn: a/ w kwocie 15 000 zł na dofinansowanie zakupu samochodu przez Komendę Powiatową Policji w Raciborzu w 2023 r. oraz b/ w kwocie 10 000 zł również na zakup samochodu przez tę Komendę. Zgody udzielił¹⁰¹, z upoważnienia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, Naczelnik Wydziału Organizacji w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie podejmowało działań w celu upublicznienia informacji o możliwości uzyskania wsparcia na cele społecznie użyteczne.

(akta kontroli str. 743, 1222-1270, 1787-1789, 2966, 3495-3644, 3928-3949, 5012, 5028)

2.8. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo zawarło sześć porozumień z CILP związanych z organizacją wydarzeń promocyjnych. Wszystkie porozumienia zawarto w 2023 r. i dotyczyły one wyłącznie organizacji wydarzeń w tym właśnie roku. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że w przypadku zawartych w 2023 r. porozumień z CILP, jedynie w przypadku wydarzeń *Leśny Dzień Strażaka* oraz *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* inicjatorem było Nadleśnictwo¹⁰², w przypadku pozostałych wydarzeń inicjatorami współpracy byli beneficjenci wnoszący o współpracę. W 2023 r. zawarto ww. porozumienia pomimo tego, że zarówno w ustawie o lasach, jak i w Statucie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe nie wskazano świadczenia usług promocyjnych jako działalności Nadleśnictwa, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 550-557, 569-571, 736, 1831-1871, 3032, 3924)

2.9. W 2023 r. na podstawie porozumień zawartych z CILP Nadleśnictwo zorganizowało lub wsparło finansowo następujące wydarzenia:

a/ *Rodzinny Rajd Rowerowy* – łączna kwota wydatków 86 100 zł;

b/ *XIII Raciborski Festiwal Średniowieczny* – łączna kwota wydatków 159 900 zł¹⁰³;

c/ *Leśny Dzień Strażaka* – łączna kwota wydatków 116 850 zł;

d/ *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* – łączna kwota wydatków 246 000 zł;

e/ *Mistrzostwa Świata SUP* – łączną kwotę wydatków 9 840 zł – w ramach tego wydarzenia Lasy Państwowe otrzymały tytuł Partnera Strategicznego reprezentacji klubu Raciborskie Towarzystwo Wioślarstwo w trakcie rozgrywanych w mieście Pattaya w Tajlandii Mistrzostw Świata w SUP¹⁰⁴; w odniesieniu do ww. wydarzenia, Nadleśnictwo zobowiązało się w zawartym z CILP porozumieniu¹⁰⁵ do m.in.:

⁹⁸ M.in. na kosztów zagospodarowania zielenią terenu należącego do Muzeum w Raciborzu, wsparcie zakupu samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Ryczowie, wsparcie zakupu samochodu dla Komisariatu Policji w Kuźni Raciborskiej.

⁹⁹ W I kwartale 2024 r. 10 100 zł; w 2023 r. 51 860 zł; w 2022 r. 56 539,47 zł; w 2021 r. 58 765 zł; w 2020 r. 16 050 zł.

¹⁰⁰ Pismo z 29 maja 2020 r., sygn. ZI.771.53.2020.

¹⁰¹ Pismo z 7 sierpnia 2023 r., sygn. GA.O.073.1.154.2023.

¹⁰² Scenariusze ww. wydarzeń były ustalane przez Nadleśniczego.

¹⁰³ Informacja o wsparciu finansowym tego przedsięwzięcia przez Lasy Państwowe została przekazana przez p. Michała Wosia Wiceministra Sprawidiwości w trakcie konferencji prasowej. Link: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=wu8Py1fZsVg> - dostęp 10 października 2024 r.

¹⁰⁴ SUP – Stand Up Paddling – sport wodny polegający na wiosłowaniu jednym wiosłem stojąc na przeznaczony do tego sportu desce.

¹⁰⁵ Nr ZA.0291.2680.2023 z 14 listopada 2023 r.

przygotowania merytorycznego promocji Lasów Państwowych podczas wydarzenia a także podjęcia działań na rzecz promocji zrównoważonej gospodarki leśnej¹⁰⁶, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

f/ współpraca z Klubem Sportowym Naprzód Borucin – łączna kwota wydatków 61 500 zł;

g/ *Choinka dla życia*¹⁰⁷ – łączna kwota wydatków 1 517,64 zł.

W 2023 r. Nadleśnictwo wydatkowało na ww. wydarzenia łącznie 680 190 zł.

Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że w związku z organizacją wydarzeń promocyjno-edukacyjnych w 2023 r., w Nadleśnictwie nie przeprowadzono analiz zasadności organizacji ww. wydarzeń, a także nie określono sposobu weryfikacji przewidzianych do uzyskania efektów. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił również, że w Nadleśnictwie nie przeprowadzono analiz dotyczących wpływu wydarzeń promocyjno-edukacyjnych w 2023 r. na wzmocnienie podstawowego źródła przychodów PGL LP, tj. prowadzenia gospodarki leśnej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Również w sposobie rozliczenia porozumień zawartych z CILP dotyczących organizacji tych wydarzeń, udzielaniu zamówień, jak też przy zawieraniu i realizacji umów stwierdzono liczne nieprawidłowości, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na wydarzenie *Leśny Dzień Strażaka* w 2023 r. zaproszono Wiceministra Sprawiedliwości Michała Wosia. Nie przewidziano natomiast udziału przedstawicieli Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji lub innych polityków i przedstawicieli urzędów centralnych. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie ma wiedzy o zaproszeniach dla polityków na ww. wydarzenie. Również w przypadku wydarzenia *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* do uczestnictwa w ww. wydarzeniu został zaproszony przez Nadleśnictwo jedynie Wiceminister Sprawiedliwości Michał Woś, który objął je Honorowym Patronatem, a logotyp Ministerstwa zamieszczony został na materiałach informujących o tym wydarzeniu. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że logotyp Ministerstwa Sprawiedliwości został umieszczony na oficjalnych zaproszeniach na *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* zgodnie z wytycznymi ówczesnego Nadleśniczego, do opracowania wzoru zaproszeń. Nie mam wiedzy, dlaczego nie zamieszczono na zaproszeniach logotypów MKiŚ oraz MSWiA. Wyjaśnił też, że decyzje o patronatach podejmował ówczesny Nadleśniczy. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że Wiceminister Woś był najwyższym rangą urzędnikiem państwowym na ziemi Raciborskiej, byłym Ministrem Środowiska, który angażował się w działalność Lasów Państwowych. Wielokrotnie stawał w obronie dobrego imienia Polskiego leśnika, a także popierał działania związane z szeroko pojętą „Ekologią” i ochroną przyrody. Wydarzenie miało charakter lokalny i nie stwierdzono konieczności zapraszania przedstawicieli MKiŚ. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił również, że na spotkanie w ramach wydarzenia *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* zapraszaliśmy wszystkich, zaproszenia były kierowane przy użyciu social mediów oraz lokalnych rozgłośni radiowych. Wydarzenie uzyskało patronat Biskupa Gliwickiego, Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych oraz Wiceministra Wosia. W wyjaśnieniach dodał też, że z tego co pamiętam, to zaproszenie Wiceministra Wosia wynikało z tego, że był najwyższym rangą politykiem zamieszkującym ziemię Raciborską, wobec czego stwierdzono, że obecność jednego z przedstawicieli rządu jest wystarczająca dla zachowania uroczystego charakteru wydarzenia.

¹⁰⁶ § 1 ust. 1 i 2 Porozumienia Nr ZA.0291.2680.2023 z 14 listopada 2023 r.

¹⁰⁷ Wydarzenie w 2023 r. w ramach którego wręczano, w okresie Świąt Bożego Narodzenia, choinki dla honorowych dawców krwi.

(akta kontroli str. 736-737, 1883-2439, 2973, 2975, 2983, 3925, 5013, 5007, 5015-5016)

2.10. Nadleśnictwo przekazało w formie darowizn dla osób prawnych Kościoła Katolickiego: 1/ w 2020 r. – 500 zł, 2/ w 2021 r. – 1 050 zł, 3/ w 2022 r. – 3 500 zł, 4/ w 2023 r. – 5 400 zł. W I kwartale 2024 r. nie przekazano darowizn na rzecz ww. podmiotów. Wszystkie powyższe darowizny w łącznej kwocie 10 450 zł zostały przekazane wyłącznie na rzecz Kościoła Katolickiego. Przez cały okres objęty kontrolą w Nadleśnictwie nie obowiązywały wytyczne w zakresie udzielania darowizn. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *przyznawanie darowizn na rzecz kościołów, związków wyznaniowych i kościelnych osób prawnych nie było regulowane wewnętrznymi przepisami*. Wartość darowizn w okresie objętym kontrolą, przekazanych na rzecz kościołów, związków wyznaniowych i kościelnych osób prawnych, stanowiła 5,7% sumy wszystkich darowizn przekazanych przez Nadleśnictwo na cele społecznie użyteczne. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *w okresie objętym kontrolą nie było przypadków przyznawania dotacji kościołom, związkom wyznaniowym czy też kościelnym osobom prawnym na cele społecznie użyteczne z własnej inicjatywy Nadleśnictwa*. *Decyzje o przyznaniu pomocy ww. podmiotom, podejmowane były na pisemną prośbę lub polecenie Dyrektora RDLP w Katowicach*. Umowy z ww. podmiotami, którym przyznano dotacje, zawierał, na podstawie pełnomocnictwa, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach¹⁰⁸ lub Nadleśniczy. Ustalenia te opisane został w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1222-1242, 4825, 4849-4850, 4852-4856)

2.11. W okresie objętym kontrolą miało miejsce przekazywanie darowizn w formie rzeczowej dla ww. podmiotów. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *Nadleśnictwo przekazywało darowizny rzeczowe dla kościołów w postaci choinek*. *Przekazanie choinek odbywało się na wniosek księży proboszczów lokalnych parafii, decyzje o ich przekazywaniu podejmował Nadleśniczy*. *W tym okresie przekazano 110 szt. choinek o wartości 3 308,55 zł*. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że *odkąd pracuje w Lasach Państwowych, przekazywanie choinek dla kościołów jest elementem tradycji naszej instytucji*.

(akta kontroli str. 4850, 4994)

2.12. W okresie objętym kontrolą miało miejsce 13 przypadków negatywnego rozpatrzenia wniosków o dotacje złożone przez osoby prawne kościołów oraz podmioty związane z kościołem¹⁰⁹. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że w kontrolowanej jednostce nie sporządzano dokumentacji zawierającej uzasadnienie podjęcia decyzji odmownej w stosunku do podmiotów, których wnioski zostały odrzucone. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił również, że nie są znane mu powody, dla których wcześniejsi Nadleśniczowie nie sporządzali analiz sytuacji podmiotów ubiegających się o wsparcie. Nadleśnictwo nie posiadało dokumentacji, która wskazywałaby, że decyzje o nieprzyznaniu dotacji były uzgadniane lub konsultowane z innymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.

(akta kontroli str. 4850, 4900-4966, 4974-4975)

2.13. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie obowiązywały w Nadleśnictwie rozwiązania zapewniające monitorowanie prawidłowości realizacji zadań przez obdarowanych na cele społecznie użyteczne. Tym samym działania takie

¹⁰⁸ Umowa darowizny środków pieniężnych (zn. spr. DR.073.301.2023) z dnia 20 października 2023 r.; Umowa darowizny środków pieniężnych (zn. spr. DO.073.121.2022) z dnia 29 lipca 2022 r.; Umowa darowizny środków pieniężnych (zn. spr. DO.073.166.2021) z dnia 30 listopada 2021 r.

¹⁰⁹ Wszystkie przypadki dotyczyły Kościoła Katolickiego.

nie były podejmowane. Nadleśniczy wyjaśnił też, że Nadleśnictwo nie zostało ogólnie zobowiązane do wprowadzenia rozwiązań zapewniających monitorowanie prawidłowości zadań przez obdarowanych na cele społecznie użyteczne. Ponadto wskazał: *Nie mam wiedzy, dlaczego wcześniejsi Nadleśniczowie nie podjęli działań w celu monitorowania prawidłowości realizacji zobowiązań przez obdarowanych.* Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że obowiązek monitorowania nie wynikał z przepisów nadrzędnych, nie tylko w odniesieniu do instytucji, ale również osób fizycznych. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 9 lutego 2024 r. wyjaśnił, że *nie funkcjonowały żadne mechanizmy pozwalające na takie działanie, nie są mi również znane żadne przepisy prawa powszechnego ani akty zarządcze PGL LP które nakładałyby na Nadleśniczego taki obowiązek.*

(akta kontroli str. 4851, 4957, 4993, 5028)

2.14. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie poniosło wydatków na usługi zewnętrzne realizowane przez osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych lub przez organizacje związane z tymi podmiotami.

(akta kontroli str. 4850)

2.15. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *w okresie objętym kontrolą nie było przypadków przekazywania nieruchomości Nadleśnictwa w użytkowanie wieczyste na rzecz kościołów i związków wyznaniowych.* Wyjaśnił też, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadków zamiany nieruchomości Nadleśnictwa z nieruchomościami kościołów lub związków wyznaniowych w trybie art. 38e ustawy o lasach.

(akta kontroli str. 4850)

2.17. W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie obowiązywały umowy dzierżawy z osobą prawną Kościoła Katolickiego¹¹⁰ oraz zawarto jedną nową umowę dzierżawy ze stowarzyszeniem związanym z tym Kościołem¹¹¹. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *przedmiotowe umowy dzierżawy zawierane były na wniosek zainteresowanych. Po uzyskaniu zgody RDLP umowy zostały zawarte. Główną przesłanką zawarcia umów było uzyskanie dodatkowych dochodów z dzierżawy nieruchomości pozostających w zarządzie Nadleśnictwa.*

(akta kontroli str. 4850, 4857-4861, 4975-4989)

2.18. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *w okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie zatrudniało osób duchownych.*

(akta kontroli str. 4850)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo tego, że mienie zarządzane przez PGL LP powinno – zgodnie z zasadą wynikającą z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym¹¹² – służyć wykonywaniu zadań publicznych Lasów Państwowych, wynikających z przepisów art. 4 ust. 1 i ust. 3 ustawy o lasach (tj. prowadzeniu gospodarki leśnej, gospodarowaniu gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną a także prowadzeniu ewidencji majątku Skarbu Państwa i ustalaniu jego wartości) zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki, nie dochowano należytej staranności wymaganej przez art. 4 ust. 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym,

¹¹⁰ Umowy dzierżawy Nr S/31/2016 oraz Nr S/03/2014 zawarte z Kurią Diecezjalną w Gliwicach.

¹¹¹ Umowa Nr S.24.N.2012 z Fundacją „Stare Opactwo w Rudach”.

¹¹² Dz. U. z 2024 r., poz. 834.

gdyż dopuszczono do wydatkowania kwoty 680 190 zł¹¹³ na organizację wydarzeń promocyjnych, które nie były związane z gospodarką leśną. Gospodarka leśna – zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o lasach – obejmuje wyłącznie działalność leśną w zakresie: a/ urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, b/ utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, c/ gospodarowania zwierzyną, d/ pozyskiwania (poza skupem) drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego i sprzedaż tych produktów; e/ realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu (tj. funkcji ekologicznych/ochronnych oraz społecznych¹¹⁴).

NIK wskazuje także, że zgodnie z przepisami ustawy o lasach jedyną formą promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej jest ustanawianie leśnych kompleksów promocyjnych, o których mowa w art. 13b ustawy o lasach. Jednocześnie, zdaniem NIK, finansowanie ww. wydarzeń – na podstawie porozumień zawartych z CILP – ze środków funduszu leśnego, nie mieściło się w katalogu celów, na jakie przeznaczone są środki tego funduszu, określonym w art. 58 ust. 1 i 2 ustawy o lasach.

Jednocześnie na etapie poprzedzającym zawarcie porozumień z CILP, jak również w ramach dalszej współpracy z tą jednostką nie podjęto rzetelnych działań na rzecz weryfikacji celowości ich organizacji oraz zasadności poniesienia z tego tytułu kosztów w kwocie przewidzianej w porozumieniach zawartych z CILP. Nie planowano i nie mierzono też efektów oddziaływania tych wydarzeń na zmiany postaw i zachowań wśród docelowej grupy odbiorców.

Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że w związku z organizacją wydarzeń promocyjno-edukacyjnych w 2023 r., w Nadleśnictwie nie przeprowadzono analiz zasadności organizacji ww. wydarzeń, a także nie określono sposobu weryfikacji przewidzianych do uzyskania efektów. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił również, że w Nadleśnictwie nie przeprowadzono analiz, dotyczących wpływu wydarzeń promocyjno-edukacyjnych w 2023 r. na wzmocnienie podstawowego źródła przychodów PGL LP, tj. prowadzenia gospodarki leśnej.

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 9 lutego 2024 r. wyjaśnił, że w ostatnich latach PGL LP borykały się z wieloma problemami wizerunkowymi kreowanymi przez polityków różnych frakcji politycznych (...), co budziło wiele negatywnych emocji w społeczeństwie, które nie posiadało wiedzy na najprostsze tematy związane z leśnictwem. Wyjaśnił również, że nie podjął działań na rzecz weryfikacji celowości organizacji wydarzeń promocyjnych, badanie mediów oraz rynku pod kątem ekwiwalentu reklamowego nie było obligatoryjne, wobec czego nie prowadzono takich działań, ponieważ stanowiłyby one dodatkowy nieuzasadniony koszt.

NIK zauważa również, że Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych został zorganizowany 15 sierpnia 2023 r., tj. w okresie kampanii wyborczej przed wyborami do Sejmu RP oraz do Senatu RP¹¹⁵. Na plakatach informujących o tym wydarzeniu zamieszczona została informacja o objęciu Honorowego Patronatu m.in. przez Wiceministra Sprawiedliwości, który kandydował w tych wyborach do Sejmu RP oraz uczestniczył w pikniku¹¹⁶.

(akta kontroli str. 736, 1831-1871, 1883-2444, 5013, 5020-5021)

2. Wyboru wykonawców usług w ramach wydarzenia pn. *Leśny Dzień Strażaka* dokonano wbrew postanowieniom § 3 ust. 1-5 oraz 7-8 *Regulaminu*, tj. bez oszacowania wartości zamówienia, dokonania rozeznania rynku, sporządzenia

¹¹³ Na podstawie porozumień z CILP.

¹¹⁴ <https://www.lasy.gov.pl/pl/edukacja/sloownik/f/funkcje-lasu>

¹¹⁵ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 sierpnia 2023 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1564).

¹¹⁶ Poza Michałem Wosiem patronat honorowy nad wydarzeniem objął również Dyrektor Generalny Lasów Państwowych (także kandydat w tych wyborach) oraz Biskup Sławomir Oder.

i wysłania zapytań ofertowych, a także sporządzenia protokołów z wyboru dostawców usług. Jednocześnie z wykonawcami nie zostały zawarte pisemne umowy¹¹⁷ określające jednoznacznie zakres wzajemnych świadczeń stron, jak też zabezpieczające interesy Nadleśnictwa w przypadku braku lub nieprawidłowej realizacji umowy przez wykonawcę. W konsekwencji w SILP nie zostały zamieszczone informacje przewidziane w § 3 ust. 11 *Regulaminu*.

Łączne na organizację ww. wydarzenia Nadleśnictwo wydatkowało 116 850 zł. Rzecznik Prasowy Nadleśnictwa oświadczył, że w ramach ww. wydarzenia proces wylaniania dostawców był osobiście nadzorowany przez ówczesnego Nadleśniczego. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie posiada informacji o przyczynach braku szacowania kosztów ww. wydarzenia oraz braku dokonania rozeznania rynku. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że *sprawne przeprowadzenie ww. wydarzenia było, w mojej ocenie, ważnym interesem Nadleśnictwa. Nadleśniczy ma prawo odstąpić od procedury kierowania zapytań ofertowych. Najlepszym dowodem na trafność podjętych decyzji jest sprawne przeprowadzenie wydarzenia oraz brak wzajemnych roszczeń stron co do nienależytego wykonania zamówionych usług.*

Zdaniem NIK, organizacja wydarzenia promocyjnego¹¹⁸, które można było zaplanować z wyprzedzeniem, nie wiązało się również z żadnym nagłym zdarzeniem, nie spełnia definicji szczególnie uzasadnionego przypadku w którym można, zgodnie z § 4 ust.1 *Regulaminu*, odstąpić od procedury kierowania zapytań ofertowych. Ponadto, w § 4 ust. 2 *Regulaminu* jednoznacznie wskazano, że nawet w przypadku podjęcia przez Nadleśniczego decyzji o odstąpieniu od procedury kierowania zapytań ofertowych, należy sporządzić protokoły, w których dokumentuje się udzielenie przez Nadleśniczego ww. zamówień.

(akta kontroli str. 2150-2206, 2975, 4343, 4851, 5007-5008, 5022)

3. Umowa z Klubem Sportowym *Naprzód* Borucin została sporządzona nierzetelnie. W umowie tej nie wskazano, która ze stron jest Organizatorem, określono rozbieżne daty jej realizacji, a jednocześnie nałożono na Nadleśnictwo obowiązek autoryzowania treści, które nie wynikały z jej postanowień. Nadleśnictwo przyjęło również nierzetelnie sporządzone sprawozdanie z realizacji ww. umowy.

W § 1 ust. 1 umowy nr RS.0610.17.2023 zawartej 5 grudnia 2023 r. pomiędzy Nadleśnictwem a ww. klubem wskazano, że usługa¹¹⁹ realizowana będzie do 15 grudnia 2023 r.¹²⁰, podczas gdy zgodnie z § 2 ust. 2 tej samej umowy *Organizator zobowiązuje się do prowadzenia działań promocyjnych do 31 grudnia 2024 r.* (w preambule porozumienia nr ZA.0291.2809.2023¹²¹ zawartego 29 listopada 2023 r. pomiędzy Nadleśnictwem w CILP wskazano, że usługa promocyjna będzie realizowana w okresie od 1 listopada do 15 grudnia 2023 r.). Ponadto w § 2 ust. 4 ww. umowy partner (czyli Nadleśnictwo) zastrzegł sobie prawo do autoryzowania treści m.in. ulotek festiwalowych, tablicy pamiątkowej, materiałów promujących wyścig, których to realizacji nie obejmowała ta umowa. W sprawozdaniu przesłanym do CILP z realizacji umowy pomiędzy Nadleśnictwem a Klubem Sportowym *Naprzód* Borucin wskazano, że usługa promocyjna realizowana była do 15 grudnia 2023 r.¹²², a jednym z elementów działań promocyjnych miały być dożynki wiejskie, pomimo że umowę podpisano po zakończeniu dożynek w 2023 r.

¹¹⁷ Z wyjątkiem jednego przypadku, w którym umowa na kwotę 27 682,32 zł brutto została zawarta w formie pisemnej.

¹¹⁸ Pomijając w tym i w następnych opisach stanów nieprawidłowych kwestię dopuszczalności działań promocyjnych, co zostało podniesione w opisie pierwszej nieprawidłowości.

¹¹⁹ Której przedmiotem była promocja „Lasów Państwowych, wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, a także społecznej funkcji lasu”.

¹²⁰ Tj. przez 10 dni.

¹²¹ ZW.0610.425.2023.

¹²² Pomimo treści zapisu § 2 ust. 2 ww. umowy.

Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *było to niedoprecyzowanie ze strony Nadleśnictwa. Faktycznie, okres promowania Nadleśnictwa rozpoczął się po dożynkach w 2023 r.* Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie jest w stanie stwierdzić, z czego wynikają nieprecyzyjne i rozbieżne informacje w umowie. *Nie posiadam wiedzy, aby treść umowy została zrealizowana nierzetelnie i wystąpiły problemy z jej realizacją i rozliczeniem.* Nadleśniczy wyjaśnił również, że nie jest w stanie określić chronologii zdarzeń o których mowa w umowie. *Nie dysponuję całością dokumentacji i nie jestem w stanie udzielić bardziej precyzyjnej odpowiedzi.* NIK wskazuje, że ówczesny Nadleśniczy nie stawiał się na przesłuchanie w siedzibie Delegatury NIK, w związku z powyższym nie zapoznał się z ww. dokumentacją.

(akta kontroli str. 2256-2304, 2974, 5008, 5022)

4. Pomimo obowiązku wynikającego z § 1 ust. 1 pkt 7 porozumienia nr DA.0291.283.2923 (ZP.0160.122.2023) z 18 kwietnia 2023 r. zawartego pomiędzy Nadleśnictwem a CILP w sprawie organizacji wydarzenia *Leśny Dzień Strażaka*, Nadleśnictwo nie przekazało do CILP dokumentacji fotograficznej z ww. wydarzenia. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *Nadleśnictwo dokładało wszelkich starań, aby zrealizować wszystkie zobowiązania wynikające z podpisanego porozumienia. CILP akceptował przedłożone sprawozdanie z przeprowadzonych działań. Nadleśnictwo nie posiada pełniej wiedzy o sporządzonej dokumentacji fotograficznej z tego wydarzenia. Chcemy jednak podkreślić, że wydarzenie to było szeroko relacjonowane przez lokalne media, które sporządziły bogatą dokumentację fotograficzną.* Zdaniem NIK, sporządzenie dokumentacji fotograficznej przez media, nie zwalniało Nadleśnictwa z obowiązku wywiązania się z treści zawartego porozumienia. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie dysponuje wiedzą na ten temat i nie jest w stanie udzielić odpowiedzi.

(akta kontroli str. 2151-2155, 2973, 5008, 5023)

5. Do uczestniczenia w uroczystościach religijno-patriotycznych w niedziele i w święta: a/ w 2023 r. delegowano trzech pracowników, b/ w 2022 r. – dwóch pracowników, c/ w 2021 r. – jednego pracownika, pomimo tego, że w art. 151 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹²³ wśród okoliczności dopuszczających pracę w niedziele i święta nie wymieniono udziału w uroczystościach religijno-patriotycznych. W 2023 r. ww. delegacje dotyczyły udziału w Ingresie Arcybiskupa Adriaana Józefa Galbasa, w XXVII Ogólnopolskiej Pielgrzymce Leśników na Jasną Górę oraz w celu *zabezpieczenia odpustu „Magdalenka”*. W 2022 r. delegacje dotyczyły udziału w XXVI Ogólnopolskiej Pielgrzymce Leśników na Jasną Górę oraz w obchodach Święta 11 listopada natomiast w 2021 r. – uczestnictwa w Mszy Beatyfikacyjnej w Katedrze Chrystusa Króla.

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że nie miał świadomości, że jest to niezgodne z obowiązującymi przepisami. *Działając w dobrej wierze, delegowałem tych pracowników jako przedstawicieli Nadleśnictwa, do uczestniczenia w wydarzeniach na które zapraszali moi zwierzchnicy.*

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 9 lutego 2024 r., wyjaśnił, że były to wyjazdy dobrowolne. W wyjaśnieniach nie odniósł się do kwestii naruszenia art. 151 Kodeksu pracy.

(akta kontroli str. 2547, 2550, 2557, 2563, 4993, 5008, 5023)

6. Nadleśnictwo wystawiło na rzecz CILP fakturę nr 231210360 z 29 grudnia 2023 r. na kwotę 9 840 zł¹²⁴, wbrew zasadom wynikającym z § 3 ust. 2 porozumienia zawartego z CILP, tj. bez uprzedniego przedstawienia tej jednostce sprawozdania

¹²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, ze zm. Dalej: Kodeks pracy.

¹²⁴ W ramach rozliczenia Porozumienia Nr ZA.0291.2680.2023.

oraz dokumentacji zdjęciowej z wydarzenia pn. *Mistrzostwa Świata SUP*. Jednocześnie, w fakturze tej nierzetelnie wskazano, że usługę zrealizowano 29 grudnia 2023 r., a nie w listopadzie 2023 r. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *po otrzymaniu wymaganych załączników 15 stycznia 2024 r. Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę, a z uwagi na fakt, że przedmiotowe koszty dotyczyły roku 2023, wpisano datę faktury 2023 r. (ostatni dzień roboczy roku)*.

NIK zwraca uwagę na fakt, że art. 106i ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług¹²⁵ wprost wskazuje, że fakturę wystawia się nie później niż 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wykonano usługę. Usługa promocji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w trakcie Mistrzostw Świata SUP miała miejsce 15-19 listopada 2023 r. a na fakturze nr 231210360 jako datę wykonania usługi wskazano w sposób nierzetelny 29 grudnia 2023 r. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie dysponuje całością dokumentacji i korespondencji i w związku z powyższym nie jest w stanie udzielić odpowiedzi¹²⁶.

(akta kontroli str. 737, 1835-1836, 1845, 2362-242, 2370, 5008, 5023)

7. Pomimo wynikającego z postanowień § 3 ust. 2 umowy nr RS.0610.16.2023 zawartej 7 października 2023 r. pomiędzy Nadleśnictwem jako Partnerem Strategicznym a RTW Raciborskim Towarzystwem Wioślarskim – Organizatorem zastrzeżenia, że wynagrodzenie zostanie wypłacone po przedstawieniu przez Organizatora faktury wystawionej na podstawie raportu podsumowującego czynności określone umową, wynagrodzenie zostało wypłacone przed przekazaniem ww. raportu. Raport podsumowujący został przesłany dopiero 15 stycznia 2024 r., natomiast przelewu na rzecz Raciborskiego Towarzystwa Wioślarskiego dokonano 7 listopada 2023 r. (w kwocie 8 000 zł) na podstawie wystawionego również 7 listopada 2023 r. rachunku¹²⁷. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie dysponuje całością dokumentacji i korespondencji i w związku z powyższym nie jest w stanie udzielić odpowiedzi.

(akta kontroli str. 2367-2424, 5009, 5023)

8. W Nadleśnictwie zaniechano naliczenia i dochodzenia od Raciborskiego Towarzystwa Wioślarskiego¹²⁸ kary umownej za nieterminowe przekazanie sprawozdania z wydarzenia pn. *Mistrzostwa Świata SUP*, pomimo zapisu w umowie nr RS.0610.16.2023 przewidującego nałożenie takiej kary za nieterminową jej realizację. Wymagane sprawozdanie zostało przesłane do Nadleśnictwa 15 stycznia 2024 r., podczas gdy pismo z żądaniem dostarczenia tego dokumentu oraz fotografii¹²⁹ Nadleśniczy skierował do ww. podmiotu 13 grudnia 2023 r. Zgodnie z postanowieniami § 2 ust. 2 ww. umowy RTW było zobowiązane do przesłania sprawozdania w terminie do 24 h licząc od otrzymania stosownego żądania. W § 5 ust. 2 umowy wskazano ponadto, że RTW zapłaci na rzecz Nadleśnictwa karę umowną w wysokości 1% wartości wynagrodzenia netto, za każdy dzień zwłoki w przypadku powstania zwłoki w wykonaniu zadania lub jego części. Organizator przedłożył raport podsumowujący dopiero 15 stycznia 2024 r., wobec powyższego zaistniały przesłanki do naliczenia kary umownej w maksymalnej wysokości wynoszącej 10% wynagrodzenia netto, tj. 800 zł. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *nie ma wiedzy na temat przyczyn, dla których Nadleśnictwo nie naliczyło kary umownej. Decyzję w tym zakresie podejmował ówczesny Nadleśniczy*. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie posiada całości dokumentacji i nie jest w stanie wskazać przyczyny

¹²⁵ Dz. U. z 2024 r. poz.361, ze zm.

¹²⁶ Ówczesny Nadleśniczy nie stawiał się na przesłuchanie w wyznaczonym terminie, z uwagi na przebywanie za granicą, w związku z powyższym nie zapoznał się z dokumentacją. Ww. osoba złożyła natomiast pisemne wyjaśnienia.

¹²⁷ Rachunek Nr R11/2023.

¹²⁸ Dalej również RTW.

¹²⁹ Sygn. ZG.0610.16.2023.

zaniechania naliczenia i dochodzenia od RTW kary umownej. Wyjaśnił również, że *promocja PGL LP w przypadku tego wydarzenia nie polegała na tym aby indoktrynować społeczność Tajlandii na temat działalności Lasów Państwowych, ale po to, aby odbiorca czytając informacje prasowe na temat wyników drużyny, jej partnerów strategicznych, po zauważeniu logotypu PGL LP zadał sobie pytanie, co to za instytucja i czym się zajmuje, a następnie wyszukał informacje i poszerzył swoją wiedzę. PGL LP nie są wyjątkiem który prowadzi promocję swojej działalności poprzez sport.*

(akta kontroli str. 2375-2379, 2389-2382, 2388-2393, 3926, 5009, 5013, 5016, 5023)

9. Umowy z Raciborskim Towarzystwem Wioślarskim¹³⁰ oraz ze stowarzyszeniem *Drengowie znad Górnej Odry*¹³¹ zostały zawarte pomimo braku zabezpieczenia środków na realizację wydarzeń promocyjnych w planie finansowo-gospodarczym Nadleśnictwa, do których odnosili się te umowy. Stosowne porozumienia z CILP zawarto bowiem dopiero 14 listopada 2023 r. oraz 18 kwietnia 2023 r. Powyższe skutkowało zaciągnięciem zobowiązań, które nie miały pokrycia w planie finansowo-gospodarczym Nadleśnictwa. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *umowy podpisano po telefonicznej akceptacji treści porozumień przez CILP i Nadleśnictwo, a przed podpisaniem tych porozumień z CILP. W ocenie NIK, telefoniczne ustalanie treści umów, nie może być uznane za zabezpieczenie środków finansowych, tym bardziej w przypadku umów, dotyczących podmiotów zewnętrznych, a nie rozliczeń pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.*

Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że *ww. umowy były zawierane po otrzymaniu pisma Dyrektora Generalnego z informacją i dyspozycją do CILP o akceptacji i przyznaniu finansowania, co było równoznaczne z przyznaniem i zapewnieniem środków na realizację celów o które wnioskowano. Zdaniem NIK Nadleśniczy, przed podpisaniem umów z ww. podmiotami powinien dokonać aktualizacji planu finansowo-gospodarczego Nadleśnictwa, uwzględniając środki finansowe na powyższe wydarzenia.*

(akta kontroli str. 1850-1852, 1860-1862, 2232-2238, 2388-2393, 3926, 5009, 5024)

10. Nadleśnictwo poniosło wydatki w kwocie 18 899,99 zł brutto na dofinansowanie wydarzenia pn. *EKO-CROSS* zorganizowanego w 2023 r. pomimo braku zawarcia pisemnej umowy określającej jednoznacznie zakres wzajemnych świadczeń stron, jak też zabezpieczających interesy Nadleśnictwa w przypadku braku lub nieprawidłowej realizacji umowy przez wykonawcę. Tym samym, zdaniem NIK wydatki te zostały poniesione niegospodarnie. Ponadto koszty współuczestnictwa Nadleśnictwa w ww. wydarzeniu pokryto z konta 47003 *Koszty reprezentacji*, pomimo tego, że wydarzenia sportowe nie zostały ujęte w ewidencji kosztów ujmowanych na tym koncie¹³².

Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że o udziale Nadleśnictwa w tym wydarzeniu zdecydował ówczesny Nadleśniczy, który też podjął decyzję o przypisaniu kosztów ww. wydarzenia do wydatków reprezentacyjnych. Wyjaśnił również, *nie mam wiedzy, dlaczego nie zawarto umowy z podmiotem realizującym wydarzenie „ECO-CROSS” w 2023 r. ani dlaczego nie zabezpieczono interesu Nadleśnictwa w ramach tego wydarzenia.*

W odniesieniu do błędnego księgowania wyjaśnił, że *plan kont PGL LP nie jest katalogiem zamkniętym – nie ma możliwości ujęcia w nim wszystkich możliwych zdarzeń gospodarczych.*

Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że zawieranie pisemnych umów nie jest obligatoryjne, a umowa ustna jest również dopuszczalną prawnie formą umowy.

¹³⁰ Umowa Nr RS.0610.16.2023 z dnia 7 listopada 2023 r.

¹³¹ Umowa Nr RS.073.5.2023 z dnia 13 kwietnia 2023 r.

¹³² W Planie Kont PGL LP.

Stwierdził też, że zakres obowiązków stron został ustalony w trakcie spotkania przedstawicieli stron.

(akta kontroli str. 550-557, 569-571, 1164, 2425-2439, 3316-3324, 3924-3925, 5009, 5024)

12. Nadleśnictwo, na podstawie umowy z dnia 31 sierpnia 2023 r. dotyczącej świadczeń promocyjnych w ramach wydarzenia pn. *Rodzinny Rajd Rowerowy* wydatkowało 86 100 zł, pomimo tego, że wykonawca tej umowy zorganizował inne wydarzenie sportowe, tj. wyścig rowerowy pn. *Wyścig by Tomasz Marczyński I edycja Rudy Raciborskie 2023*. Powyższa zmiana nie została uzgodniona z Nadleśnictwem oraz uwzględniona w treści zawartej umowy, pomimo tego, że w ocenie NIK ograniczała istotne zarówno grono czynnych, jaki i biernych uczestników tego wydarzenia, a tym samym odbiorców przewidzianych w umowie działań promocyjnych.

Z regulaminu ww. zawodów kolarskich wynikało, że zawodnicy musieli uiścić opłaty startowe w wysokości 99 zł lub 119 zł. Ponadto w wydarzeniu tym mogły uczestniczyć jedynie osoby powyżej 15 roku życia. Tym samym brak jest podstaw do uznania, że zorganizowany 2 września 2023 r. rajd był rajdem rodzinnym, dostępnym dla wszystkich zainteresowanych. Wydarzenie pn. *Rodzinny Rajd Rowerowy* faktycznie odbyło się natomiast na terenie Nadleśnictwa 26 sierpnia 2023 r. i było bezpłatne oraz dedykowane dla rodzin z dziećmi.

Również w zawartym pomiędzy Nadleśnictwem a CILP porozumieniu¹³³ wskazano, że zostanie zorganizowane i promowane wydarzenie pn. *Rodzinny Rajd Rowerowy* (nie znalazły się w nim żadne zapisy dotyczące zorganizowania wyścigu rowerowego).

Pomimo tego, że nastąpiła nieuprawniona zmiana nazwy imprezy, której Lasy Państwowe uzyskały tytuł Partnera Strategicznego, okoliczność ta nie została wykazana w sprawozdaniu Nadleśnictwa przedłożonym do CILP. W dokumencie tym (bez daty), Nadleśniczy bezpodstawnie potwierdził wykonanie przez organizatora rajdu zobowiązań wynikających z ww. umowy 31 sierpnia 2023 r., jak również wskazał, że Nadleśnictwo było partnerem „Rodzinnego Rajdu Rowerowego”, który odbył się 2 września 2023 r.

Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że nie dysponuje całością dokumentacji aby ocenić, czy i w jaki sposób zmieniła się nazwa własna wydarzenia. Zaprzeczył jednak, *jakoby wydarzenie ograniczało dostęp czynnym czy biernym uczestnikom* oraz wyjaśnił, że *ograniczenie wieku wynikało najprawdopodobniej z długości i trudności trasy, którą osobiście wyznaczałem. Podkreślam, że w regulaminie ww. wydarzenia widniał zapis o możliwości udziału również na rowerach nie będącymi rowerami gravelowymi, aby umożliwić udział każdemu chętnemu.*

Odnosząc się do powyższego NIK zwraca uwagę, że w pkt. 6.1.8 regulaminu tego wyścigu wskazano, że *do rajdu zostaną dopuszczeni uczestnicy startujący na rowerach posiadających kierownicę typu „baranek” oraz z kierownicą prostą typu MTB. Inne rodzaje rowerów nie będą dopuszczone do startu.* Jednocześnie zdaniem NIK zapisy w regulaminie, że w wydarzeniu tym mogły uczestniczyć jedynie osoby powyżej 15 roku życia, jak też, że miało ono na celu popularyzację kolarstwa gravelowego jednoznacznie wskazują, że wydarzenie to skierowane było do ograniczonego kręgu zainteresowanych.

(akta kontroli str. 1847-1849, 2305-2361, 3042-3049, 3957-3961, 4851, 4967-4968, 5009-5010, 5024-5025)

¹³³ Porozumienie Nr DA.0291.249.2023 z dnia 17 kwietnia 2023 r. (ZP.0610.137.2023).

13. Umowa nr S.01.03.2023¹³⁴ o świadczenie stałej obsługi prawnej z *AVENTUM Kancelarią Prawną Radców Prawnych Malik Pokoj* spółką partnerską¹³⁵ została zawarta z naruszeniem *Regulaminu*, co nie zapewniało gospodarnego wydatkowania środków na jej realizację. Ponadto w umowie tej nie zabezpieczono rzetelnie interesów Nadleśnictwa, z uwagi na ustalenie kary umownej w przypadku zwłoki w terminowym wykonaniu przedmiotu umowy na poziomie jedynie 1% przysługującego wykonawcy wynagrodzenia. Zawarcie umowy nie zostało poprzedzone oszacowaniem wartości zamówienia oraz wysłaniem zapytań ofertowych do innych potencjalnych wykonawców, pomimo takiego wymogu wynikającego z § 3 ust. 1-4 *Regulaminu*. Nie sporządzono też protokołu z wyboru wykonawcy usługi, co naruszało wymagania § 3 ust. 7 tego regulaminu. Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że *podpisanie umowy nie było poprzedzone wysłaniem ofert do innych podmiotów, Nadleśniczy nie wydał polecenia wysłania takich zapytań, a mając powyższe na uwadze, nie sporządzono protokołu z wyboru wykonawcy usługi*. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że treść umowy została uzgodniona i zaakceptowana przez ówczesnego Nadleśniczego i kancelarię prawną z takim zapisem dotyczącym kar umownych.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że ówczesny Nadleśniczy dopuścił do sytuacji, w której kancelaria prawna, z którą zawarta została ta umowa, zaopiniowała pod względem prawnym jej treść, co zdaniem NIK świadczy to o braku wymaganej rzetelności działań kontrolowanej jednostki. Sekretarz Nadleśnictwa w wyjaśnieniach potwierdził, że *umowa nr S.01.03.2023 o świadczenie stałej obsługi prawnej została przygotowana przez kancelarię prawną, z którą Nadleśnictwo posiadało już umowę na świadczenie obsługi prawnej, przedmiotowej umowy nie przekazano do zaopiniowania innej kancelarii*.

Zawarcie umowy nr S.01.03.2023 zostało poprzedzone przeprowadzeniem negocjacji cenowych, w trakcie których Nadleśniczy jako pierwszą ofertę zaproponował kwotę 4200 zł netto miesięcznie, a ostatecznie strony ustaliły wynagrodzenie w wysokości 4400 zł netto, tj. 5 412 zł brutto. Nadleśnictwo nie dysponowało żadną dokumentacją potwierdzającą, że przed negocjacjami cenowymi dokonano rozeznania stawek rynkowych usług prawnych świadczonych przez inne kancelarie prawne.

Wydatki poniesione przez Nadleśnictwo w ramach umowy nr S.01.03.2023 wyniosły 70 356 zł brutto. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że miał prawo odstąpić od badania ofert, kierując się ważnym interesem Nadleśnictwa. Zdaniem NIK, zawarcie umowy o świadczenie stałej obsługi prawnej, które można było zaplanować z wyprzedzeniem, nie wiązało się również z żadnym nagłym zdarzeniem, nie spełnia definicji szczególnie uzasadnionego przypadku w którym można, zgodnie z § 4 ust. 1 *Regulaminu*, odstąpić od procedury kierowania zapytań ofertowych. Ponadto, w § 4 ust. 2 *Regulaminu* jednoznacznie wskazano, że nawet w przypadku podjęcia przez Nadleśniczego decyzji o odstąpieniu od procedury kierowania zapytań ofertowych, należy sporządzić protokoły, w których dokumentuje się udzielenie przez Nadleśniczego ww. zamówień. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił również, że *postanowienia umowy należycie zabezpieczały interesy Skarbu Państwa, jako że na rzecz Nadleśnictwa została zastrzeżona kara umowna wynosząca aż 1% za każdy dzień opóźnienia*. NIK zauważyła jednak, że zapis umowy dotyczący kar umownych nie odnosi się do 1% wartości wynagrodzenia miesięcznego za każdy dzień opóźnienia, ale do 1% wartości wynagrodzenia miesięcznego w przypadku zwłoki w terminowym wykonaniu przedmiotu umowy (bez wskazania w treści umowy jakiegokolwiek terminu).

(akta kontroli str. 3402-3407, 3773-3775, 3967, 4088-4089, 4848, 5010, 5025-5026)

¹³⁴ W dniu 27 lutego 2023 r.

¹³⁵ Dalej również: Kancelaria AVENTUM.

14. Umowa nr S.01.03.2022¹³⁶ o świadczenie stałej obsługi prawnej z Kancelarią AVENTUM została zawarta z naruszeniem *Regulaminu*, co nie zapewniało gospodarnego wydatkowania środków na jej realizację. Zawarcie tej umowy zostało poprzedzone wysłaniem zapytania ofertowego tylko do jednego potencjalnego wykonawcy, co stało w sprzeczności z wymogiem wynikającym z § 3 ust. 4 *Regulaminu*. W Nadleśnictwie 28 lutego 2022 r. sporządzono protokół nr S.1.02.2021 z wyboru wykonawcy usług o wartości szacunkowej powyżej 13 000 zł netto, w którym nie wskazano przyczyny odstąpienia od przekazania zapytania ofertowego innym niż ww. kancelaria podmiotom. Jako uzasadnienie dokonanego wyboru ówczesny Nadleśniczy w protokole tym stwierdził, że *kancelaria ta sprawdziła się w okresie próbnym przez okres jednego roku*. Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że *wystawiono tylko jedno zaproszenie do złożenia oferty, ponieważ chodziło o kontynuację umowy po rocznym okresie próbnym*.

Również i w tym przypadku: a/ kancelaria prawna, z którą zawarto umowę opiniowała pod względem prawnym jej treść, b/ kara umowna w przypadku zwłoki w terminowym wykonaniu przedmiotu umowy ustalona została na poziomie jedynie 1%.

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że nie przypomina sobie okoliczności stanowiących przyczynę zaistnienia ww. nieprawidłowości, wskazując *Potwierdzam natomiast, że byłem zadowolony z jakości świadczonych usług przez ww. kancelarię*.

Wydatki poniesione przez Nadleśnictwo w ramach umowy nr S.01.02.2021 wyniosły 59 040 zł brutto.

(akta kontroli str. 1130, 3360, 3773-3775, 3966, 4266, 4847, 4995)

15. Umowa nr S.4.07.2021¹³⁷ o świadczenie stałej obsługi prawnej zawarta z Kancelarią AVENTUM obowiązywała jedynie od 1 września 2021 r. do 28 lutego 2022 r. pomimo tego, że w treści pkt 8 lit. b zapytania ofertowego skierowanego do tego podmiotu wskazano, że zawarta umowa miała obowiązywać przez sześć miesięcy a następnie przekształcić się w umowę zawartą na czas nieokreślony. Zaniechanie wprowadzenia do ww. umowy zapisów określających warunki jej przekształcenia z umowy zawartej na czas określony w umowę zawartą na czas nieokreślony skutkowało zawarciem przez kontrolowaną jednostkę kolejnej umowy z ww. podmiotem (nr S.01.03.2022¹³⁸) o świadczenie stałej obsługi prawnej, w której stawka wynagrodzenia ryczałtowego była o 300 zł netto wyższa niż w umowie nr S.4.07.2021 (tj. 4 000 zł netto / 4 920 zł brutto). Doprowadziło to do wypłacenia Kancelarii AVENTUM w 2022 r. wynagrodzenia o 4 428 zł brutto wyższego niż wynikającego z umowy nr S.4.07.2021, co było działaniem niegospodarnym.

Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że taka umowa została przygotowane przez ww. kancelarię i podpisana przez ówczesnego Nadleśniczego. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że nie przypomina sobie, dlaczego doszło do rozbieżności pomiędzy treścią zapytania ofertowego a treścią zawartej umowy.

(akta kontroli str. 4271-4285, 4297-4310, 4355-4356, 4834, 4846, 4995)

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli działania podejmowane w Nadleśnictwie w zakresie świadczenia na rzecz jednostki kontrolowanej usług stałej obsługi prawnej, ukierunkowane na zawarcie umowy z Kancelarią AVENTUM począwszy od 1 września 2021 r., świadczą także o braku należytej staranności w szacowaniu wartości tego zamówienia, gdyż zgodnie z art. 35 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹³⁹ podstawą wartości zamówienia

¹³⁶ W dniu 4 marca 2022 r.

¹³⁷ Umowa z dnia 20 sierpnia 2021 r.

¹³⁸ W dniu 4 marca 2022 r.

¹³⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320.

na usługi, których łączna cena nie może być określona jest wartość miesięczna zamówienia pomnożona przez 48 w przypadku zamówień udzielanych na czas nieoznaczony lub oznaczony dłuższy niż 48 miesięcy.

16. Wykonawca usługi zewnętrznej polegającej na *Wymianie stolarki okiennej w budynku mieszkalno-kancelaryjnym w Baborowie* został wyłoniony w 2023 r. z naruszeniem obowiązków wynikających wskazanych w § 3 ust. 4-5 i 7 *Regulaminu*. W ramach prowadzonego postępowania nie skierowano pisemnych zapytań ofertowych do co najmniej dwóch potencjalnych wykonawców usługi, nie sporządzono protokołu z wyboru wykonawcy usług, a jedynie zleceniem Nr SA.20.17.2023 z 1 września 2023 r. powierzono to zadanie Firmie Handlowo-Usługowej Pawex, której oferty nie załączono do dokumentacji przekazanej kontrolerowi NIK. W Nadleśnictwie nie został sporządzony również Protokół Konieczności, przewidziany w § 4 ust. 3 *Regulaminu*, uzasadniający – po jego akceptacji przez Nadleśniczego – natychmiastowe udzielenie zamówienia.

Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że: *rozeznanie rynku i poszukiwanie oferenta na dostawę okien wraz z ich wymianą odbywało się telefonicznie, przez pracownika działu administracji oraz przez użytkownika leśniczówki, leśniczego leśnictwa Baborów. Należy nadmienić, że mimo dużej ilości podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku oferujących takie usługi, bardzo trudno znaleźć podmiot, który podejmie się realizacji takiej usługi z powodu bardzo dużego zapotrzebowania na rynku usług budowlanych.*

NIK zwraca uwagę na fakt, że w postanowieniach § 3 ust. 5 i 6 *Regulaminu* nałożono na pracowników Nadleśnictwa obowiązek sporządzenia zapytań ofertowych w formie pisemnej oraz obowiązek przesłania zapytań ofertowych pocztą elektroniczną lub złożenia ich w formie pisemnej, umożliwiającej dołączenie ich do protokołu.

Ponadto Sekretarz wyjaśnił: *ponieważ otrzymaliśmy jedyną ofertę (wycenę) usługi a stan techniczny okien był bardzo zły, sporządzone zostało zlecenie wykonania wymiany okien. W związku z bardzo dużą ilością obowiązków, nie został sporządzony protokół z wyboru wykonawcy. Wyjaśnił także, że pilność naprawy oraz krótki termin realizacji narzucony przez wykonawcę usługi, jak też wspomniana wyżej duża ilość obowiązków spowodowała, że umknął uwadze fakt sporządzenia umowy, jednocześnie, zgodnie z zapisem § 3 pkt. 10 *Regulaminu* udzielania zamówień, których wartość nie przekracza 130 000 zł netto, umowa na wykonanie nie jest obligatoryjna, a jako ofertę przyjęto dokument wyceny usługi.*

Odnosząc się do powyższego NIK zwraca uwagę, że w § 3 ust. 9 *Regulaminu* w sposób jednoznaczny wskazano, że to zatwierdzony protokół stanowi podstawę do zawarcia umowy lub realizacji zamówienia, a na wskazywaną w wyjaśnieniu konieczność natychmiastowego udzielenia zamówienia nie został sporządzony wymagany Protokół Konieczności.

W związku z realizacją ww. zamówienia Nadleśnictwo opłaciło fakturę VAT nr 0100/10/2023 na kwotę 20 245,69 zł brutto.

(akta kontroli str. 1130-1131, 3382-3389, 3773-3775, 3966-3967)

17. W 2023 r. w Nadleśnictwie dopuszczono do realizacji imprezy masowej pn. *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu na jej przeprowadzenie wydanym przez Burmistrza Miasta Kuźnia Raciborska, tj. ograniczającym liczbę uczestników do 1500 osób¹⁴⁰.

Na potrzeby organizacji tej imprezy Nadleśnictwo zleciło opracowanie *Kompleksowej Instrukcji Bezpieczeństwa imprezy masowej organizowanej przez PGL LP Nadleśnictwo Rudy Raciborskie w plenerze w Rudach Raciborskich na łące przy ulicy Cysterskiej w dniu 15 sierpnia 2023 r. pod nazwą Leśny Rodzinny Piknik Służb*

¹⁴⁰ W pozwoleniu wskazano, że w ww. imprezie masowej może uczestniczyć do 1500 osób.

*Mundurowych*¹⁴¹. W dokumencie tym wskazano, że liczenie publiczności będzie się odbywać za pomocą tzw. „klikaczy”, a organizator¹⁴² zaplanował wejście na teren imprezy w godzinach od 14:00 do 19:00 do 1 500 osób. Komendant Powiatowy Policji w Raciborzu w oparciu o przekazany przez ówczesnego Nadleśniczego *Plan Zabezpieczenia Imprezy Masowej*, w którym wskazano uczestnictwo w ww. wydarzeniu do 1 500 osób¹⁴³, wydał pozytywną opinię¹⁴⁴ w zakresie spełnienia warunków bezpieczeństwa przez Nadleśnictwo, a Burmistrz Miasta Kuźnia Raciborska decyzją w sprawie wydania zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej¹⁴⁵ udzielił Nadleśnictwu zezwolenia na przeprowadzenie tej imprezy. Jeden z warunków udzielenia zgody dotyczył udziału w imprezie *maksymalnie 1 500 osób*. W sprawozdaniu z przeprowadzonych działań w ramach *Leśnego Rodzinnego Pikniku Służb Mundurowych* przekazanym do CILP¹⁴⁶ ówczesny nadleśniczy stwierdził, że szacunkowa liczba odwiedzających wynosiła 5 000 osób, co istotnie przekraczało ograniczenie wynikające z ww. decyzji. Zgodnie z wyjaśnieniem Rzecznika Prasowego Nadleśnictwa, szacowana liczba osób wskazana w ww. sprawozdaniu, została przekazana od Szefa Agencji Ochrony Osób i Mienia, która zabezpieczała ww. wydarzenia. Informacje zostały przekazane ustnie.

NIK wskazuje, że znaczne przekroczenie dozwolonej, wskazanej w pozwoleniu na organizację wydarzenia, liczby uczestników, mogło narazić uczestników ww. wydarzenia na ryzyko utraty zdrowia lub życia. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej dawało możliwość zlokalizowania na oznaczonym terenie wydarzenia w którym w jednym czasie mogło uczestniczyć 1500 osób. NIK zwraca uwagę jednak na fakt, że w Instrukcji bezpieczeństwa jednoznacznie zaplanowano wejście na teren imprezy w godzinach od 14:00 do 19:00 do 1 500 osób, a nie, jak wyjaśnił ówczesny nadleśniczy, do 1500 osób w jednym czasie. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił również, że w trakcie trwania wydarzenia nie otrzymałem informacji aby dopuszczalna liczba osób na ww. wydarzeniu została przekroczona.

(akta kontroli str. 1884-1885, 1938-1943, 2013-2057, 4088, 4118-4119, 4851, 5010, 5026)

18. W Nadleśnictwie nie podejmowano w stosunku do CILP działań mających na celu terminowe regulowanie zobowiązań, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. Główny Księgowy Nadleśnictwa wyjaśnił, że nie podejmowano żadnych działań mających na celu egzekwowanie terminowego regulowania zobowiązań przypadających na rzecz Nadleśnictwa od CILP, co wynikało z faktu, że zgodnie z niepisana zasadą przyjętą w PGL LP, w przypadku rozrachunków wewnętrznych jednostki organizacyjne PGL LP nie naliczają sobie nawzajem odsetek. W ramach rozliczeń Nadleśnictwa z CILP dotyczących wypłaty środków na wydarzenia promujące Lasy Państwowe w treści porozumień zawieranych pomiędzy CILP a Nadleśnictwem wskazano, że wypłata środków nastąpi w terminie 21 dni od dnia dostarczenia do CILP faktury, podczas gdy:

a/ w odniesieniu do wydarzenia *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę 30 sierpnia 2023 r., która została zapłacona 16 października 2023 r.;

b/ w odniesieniu do wydarzenia *Leśny Dzień Strażaka* Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę 28 kwietnia 2023 r., która została zapłacona 22 czerwca 2023 r.;

¹⁴¹ Dalej: Instrukcja bezpieczeństwa.

¹⁴² Nadleśnictwo.

¹⁴³ Wejście na teren imprezy w godzinach od 14:00 do 19:00 do 1500 osób.

¹⁴⁴ Zn. spr. Zw-513-41/6129/23 z 31 lipca 2023 r.

¹⁴⁵ Decyzja z dnia 31 lipca 2023 r., sygn. ORSO.5310.1.2023.

¹⁴⁶ Zn. spr.: ZG.0610.2.2023, pismo z 30 sierpnia 2023 r.

c/ w odniesieniu do wydarzenia *Raciborski Festiwal Średniowieczny* Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę 31 lipca 2023 r., która została zapłacona 7 września 2023 r.;

d/ w odniesieniu do wydarzenia *Leśny Piknik Służb Mundurowych* Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę 30 sierpnia 2023 r., która została zapłacona 16 października 2023 r.;

e/ w odniesieniu do wydarzenia związanego z promocją Lasów Państwowych przez Klub Sportowy *Naprzód* Borucin Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę 29 grudnia 2023 r., która została zapłacona 22 lutego 2024 r.;

f/ w odniesieniu do wydarzenia związanego z promocją Lasów Państwowych przez Raciborski Klub Wioślarski Nadleśnictwo wystawiło CILP fakturę 29 grudnia 2023 r., która została zapłacona 22 lutego 2024 r.

Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że w czasie pełnienia swoich obowiązków służbowych nie przypominam sobie abym kiedykolwiek otrzymał informację o problemach w rozliczeniach z CILP. Wobec braku wiedzy na temat opóźnień nie podejmowałem żadnych kroków.

(akta kontroli str. 1837-1845, 3927, 4109, 5011, 5027)

19. Wybór wykonawcy usługi zewnętrznej pn. *Obsługa techniczna i realizacja nagłośnienia i transmisji internetowej Mszy Świętej oraz uroczystości „Obchodów 30 rocznicy po pożarze w Rudach Raciborskich”* został dokonany z naruszeniem zapisów *Regulaminu*. Ponadto, w żadnym dokumencie nie określono, jakie warunki techniczne musiała spełniać transmisja internetowa tego wydarzenia. Pomimo wskazanego w § 3 ust. 4 *Regulaminu* obowiązku zapytanie ofertowe skierowano tylko i wyłącznie do jednego wykonawcy. Z protokołu¹⁴⁷ z wyboru wykonawcy wynikało, że z zapytaniem ofertowym zwrócono się tylko do jednej firmy, z uwagi na to, że *jest to firma posiadająca duże doświadczenie i jest sprawdzona przez LP w zapewnieniu takich usług na wcześniejszych imprezach*. Łącznie na ww. usługę wydatkowano 18 450 zł brutto¹⁴⁸.

Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że za nagłośnienie i transmisję z uroczystości odpowiadał Rzecznik Prasowy RDLP w Katowicach, nie została z nim zawarta umowa, Nadleśnictwo nie dysponuje dokumentami potwierdzającymi szacowanie wartości zamówienia, określającymi warunki techniczne jakie musiała spełniać transmisja internetowa, nie dysponuje również dokumentem potwierdzającym, że ww. transmisja się odbyła. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że *natłok spraw związanych z powyższym wydarzeniem spowodował, że nie ingerowałem tak szczegółowo w pracę osób organizujących te wydarzenia na tym poziomie. Moim zdaniem to był ważny interes Nadleśnictwa. Organizatorem głównym była Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, jednym z elementów wydarzenia ustalonych na spotkaniach roboczych, organizowanych przez RDLP w Katowicach, była właśnie msza święta. Zdaniem NIK, uroczystości rocznicowe nie były wydarzeniem nagłym, którego nie można było zaplanować z wyprzedzeniem, w celu rozdzielenia poszczególnych zadań w czasie i odciążenia pracowników Nadleśnictwa w okresie tuż przed uroczystością. W związku z powyższym, wyjaśnienie o ważnym interesie Nadleśnictwa w tym przypadku, jest nieuzasadnione.*

(akta kontroli str. 3962-3965, 4087-4088, 4266, 4994)

20. Wybór wykonawcy usługi zewnętrznej pn. *Awaryjna naprawa schodów wejściowych do budynku leśniczówki w Nędzy przy ul. Myśliwskiej 2* został dokonany z naruszeniem zapisów *Regulaminu*. Pomimo wskazanego w § 3 ust. 5 i 6 *Regulaminu* obowiązku, w Nadleśnictwie dokonano wyboru wykonawcy tej usługi bez sporządzenia zapytań ofertowych w formie pisemnej oraz bez przesłania zapytań

¹⁴⁷ Nr S.2.08.2022 z 19 sierpnia 2022 r.

¹⁴⁸ Faktura Nr 3/08/2022 z 29 sierpnia 2023 r.

ofertowych pocztą elektroniczną lub złożenia ich w formie pisemnej. W Nadleśnictwie nie został sporządzony również Protokół Konieczności, przewidziany w § 4 ust. 3 *Regulaminu*, uzasadniający – po jego akceptacji przez Nadleśniczego – natychmiastowe udzielenie zamówienia.

Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że *rozeznanie rynku i poszukiwanie podmiotu prowadzono telefonicznie i osobiście przez specjalistę ds. budowlanych na rynku lokalnych podmiotów gospodarczych. Trudno było znaleźć wykonawcę takiej usługi, ponieważ mimo dużej ilości pomiotów, każdy na tę chwilę miał tak dużo zamówień, że odmawiano Nadleśnictwu wykonania tego remontu. Po wielokrotnych próbach pozyskania i ustalenia wykonawcy, po długich negocjacjach, w końcu jedna firma zgodziła się wykonać remont schodów. Fakt prowadzenia wielu rozmów, a wręcz czasami i proszenia o wykonanie takiej usługi, nie został w żaden inny sposób zapisany, jak tylko w uzasadnieniu wyboru wykonawcy.*

Ówczesny Nadleśniczy zeznał, że nie był świadomy, że powyższą usługę zlecono bez rozeznania rynku, *priorytetem jednak było jak najszybsze usunięcie wskazanej awarii.* Odnosząc się do powyższego NIK zwraca uwagę, że w § 3 ust. 5 i 6 *Regulaminu* nałożono na pracowników Nadleśnictwa obowiązek sporządzenia zapytań ofertowych w formie pisemnej oraz obowiązek przesłania zapytań ofertowych pocztą elektroniczną lub złożenia ich w formie pisemnej, umożliwiającej dołączenie ich do protokołu, a na wskazywaną w wyjaśnieniu konieczność natychmiastowego udzielenia zamówienia nie został sporządzony wymagany Protokół Konieczności. W związku z realizacją ww. zamówienia Nadleśnictwo poniosło wydatek w wysokości 16 000 zł¹⁴⁹.

(akta kontroli str. 3440-3456, 3967, 4994)

21. Wyboru wykonawcy usługi na *przygotowanie stoiska promocyjnego Dobrze z Lasu*¹⁵⁰ dokonano z naruszeniem przepisów *Regulaminu*, wskazanych w § 3 ust. 1-7. Nie przeprowadzono rozeznania rynku i nie skierowano zapytań ofertowych do potencjalnych wykonawców. Ponadto, nie zawarto pisemnej umowy z podmiotem, który zrealizował ww. usługę, określającej jednoznacznie zakres wzajemnych świadczeń stron, jak też zabezpieczającej interesy Nadleśnictwa w przypadku braku lub nieprawidłowej realizacji umowy przez wykonawcę. Pomimo tego, Nadleśnictwo wydatkowało na ww. cel kwotę 18 450 zł brutto. Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że *nie przeprowadzono rozeznania rynku na wyłonienie ww. usługi, gdyż przygotowała je jedna z firm, która posiadała umowę z Lasami Państwowymi. Sekretarz wyjaśnił również, że nie wie czy Nadleśnictwo zawarło umowę z ww. firmą, nie wie również, kto wskazał jako wykonawcę usługi ww. firmę.* Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że *wybór wykonawcy bez rozpoznania ofert nie jest złamaniem Regulaminu. Odstąpienie od kierowania zapytań ofertowych w ww. przypadku było spowodowane dwoma czynnikami: a/ nie był nam znany inny wykonawca który będzie w stanie wykonać gotowanie na żywo dla 1500 osób; b/ aby gotowanie odbyło się z produktów znanego pochodzenia wyłącznie z Polskich lasów, a to wszystko gwarantowało DOBRE Z LASU, a więc spółka należąca w 100% do Skarbu Państwa, w której uprawnienia właścicielskie wykonuje Dyrektor Generalny Lasów Państwowych.* W ocenie NIK nie zaszyły żadne okoliczności uzasadniające wystąpienie szczególnie uzasadnionego przypadku w którym można, zgodnie z § 4 ust. 1 *Regulaminu*, odstąpić od procedury kierowania zapytań ofertowych. NIK zwraca również uwagę na fakt, że za przygotowanie stoiska promocyjnego pod nazwą *Dobrze z Lasu* Nadleśnictwo opłaciło fakturę nie na rzecz spółki *DOBRE Z LASU Sp. z o.o.*, ale na rzecz osoby prowadzącej indywidualną działalność gospodarczą pod nazwą *Soul Food Bistro*.

¹⁴⁹ Wykonawca zwolniony podmiotowo z podatku VAT.

¹⁵⁰ Podczas pikniku w Rudach w dniu 15 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str. 4265, 4990-4991, 5011, 5027)

22. W Nadleśnictwie nie podjęto rzetelnych działań na rzecz weryfikacji zasadności obciążenia tej jednostki kwotą 26 428,22 zł ujętą w fakturze nr 220810223 wystawionej 31 sierpnia 2022 r. przez Nadleśnictwo Kędzierzyn z tytułu organizacji Rodzinnego Rajdu Rowerowego w 2022 r. Faktura ta została opłacona pomimo braku wpływu kontrolowanej jednostki na organizację tego wydarzenia, wysokość środków przewidzianych i poniesionych na ww. rajd, jak też jednoznacznego wykazania korzyści, które Nadleśnictwo miało uzyskać w wyniku takiego działania. Sekretarz Nadleśnictwa wyjaśnił, że koszty te wynikały z dyspozycji zawartej w notatkach służbowych ze spotkań zespołu roboczego ds. organizacji obchodów 30-tej rocznicy katastrofalnego pożaru lasu na terenie Nadleśnictw Rudy Raciborskie, Rudziniec, Kędzierzyn z 1992 r. W związku z powyższym, jak wyjaśnił Sekretarz Nadleśnictwa, nie przeprowadzono rozeznania rynku oraz nie zawarto umowy na ww. wydarzenie. Ówczesny Nadleśniczy zeznał, że *ww. wydarzenie było jednym z elementów uroczystości rocznicowych, koszty zostały pokryte, gdyż jest to faktura od jednostki Lasów Państwowych i przyjmuje się w takich przypadkach, że dana jednostka Lasów Państwowych dokonała rzetelnego rozeznania rynku w tym zakresie. Jest to przyjęta u nas praktyka.*

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę na samodzielność działania Nadleśniczego, jak też wynikającą z niej odpowiedzialność, przewidzianą zarówno w ustawie o lasach, jak i w Statucie PGL LP.

(akta kontroli str. 1129-1131, 1169, 1187-1202, 4265-4266, 4994)

23. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo w czterech przypadkach¹⁵¹ przekazało środki finansowe na rzecz osób prawnych kościoła, zgodnie z dyspozycjami w tym zakresie otrzymanymi z RDLP w Katowicach, udzielając jednocześnie Dyrektorowi RDLP w Katowicach pełnomocnictwa do udzielenia darowizn w imieniu Nadleśnictwa pomimo tego, że zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy o lasach oraz § 23 ust. 12 statutu PGL LP Nadleśniczy kieruje Nadleśnictwem oraz decyduje i odpowiada za podejmowanie i prowadzenie w kierowanej przez siebie jednostce innej niż gospodarka leśna działalności. Otrzymane z jednostki nadrzędnej polecenia, a następnie ich realizacja naruszały zasadę samodzielności Nadleśniczego w decydowaniu o przeznaczeniu dodatniego wyniku finansowego Nadleśnictwa, w tym na cele społecznie użyteczne, o których mowa w § 19 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że nie przypomina sobie, na jakiej podstawie uznano ww. darowizny za cel społecznie użyteczny.

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 9 lutego 2024 r., wyjaśnił, że *polecenia przekazania darowizn otrzymałem na piśmie, a sposób i formuła przekazania oraz udzielenia pełnomocnictwa nie budziła zastrzeżeń od strony prawnej.*

(akta kontroli str. 1222-1242, 3495-3517, 3753-3772, 4862-4899, 4993, 5011, 5028)

24. Nadleśnictwo przekazało w kontrolowanym okresie kwotę 2 500,00 zł na wsparcie zakupu więźby dachowej do kościoła pw. św. Jana Pawła II w Opolu¹⁵², jak też na

¹⁵¹ 1/ 2 900 zł na pokrycie kosztów zakupu obiektów wewnętrznej infrastruktury architektonicznej i wyposażenia kościoła parafialnego w postaci drewnianych ławek dla Rzymskokatolickiej Parafii Miłosierdzia Bożego w Gliwicach w 2023 r.; 2/ 2 500 zł na wsparcie finansowe rewitalizacji ogrodzenia cmentarza św. Jana Chrzyciela w Raciborzu dla Rzymskokatolickiej Parafii św. Jana Chrzciciela w Raciborzu w 2022 r.; 3/ 1 050 zł na wsparcie prac dekarских prowadzonych przy zabytkowym kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Raciborzu dla Parafii Rzymskokatolickiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w 2021 r.; 4/ 2 500 zł na wsparcie zakupu więźby dachowej do kościoła pw. św. Jana Pawła II w Opolu w 2023 r.

¹⁵² Umowa darowizny z 11 października 2023 r.

wymianę ławek w kościele Rzymskokatolickiej Parafii pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego w Gliwicach w kwocie 2 900,00 zł¹⁵³, pomimo że darowizny te nie wpisywały się w cele pożytku publicznego określone w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ówczesny Nadleśniczy wyjaśnił, że *z tego co pamiętam, akty zarządcze w PGL LP nie wyłączały Kościołów i kościelnych osób prawnych z puli uprawnionych do otrzymywania darowizny w ramach środków na cele społecznie użyteczne. W mojej ocenie budynki sakralne są otwarte dla wszystkich. Przy dokonywaniu oceny zasadności poszczególnych wniosków kierowałem się wyłącznie kryterium społecznej użyteczności danego celu.*

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 40 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej¹⁵⁴ oraz art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania¹⁵⁵ osoby prawne Kościoła mogą wykorzystywać środki pochodzące m.in. z darowizn na prowadzenie działalności charytatywno-opiekuńczej. Zgodnie natomiast z art. 43 ust. 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej inwestycje sakralne i kościelne są finansowane ze środków własnych kościelnych osób prawnych. Kościół, na którego budowę przekazano środki, jak również ww. kościół, w którym wymienione miały być ławki nie były obiektami zabytkowymi, tym samym brak było podstaw do przekazania ww. darowizn.

(akta kontroli str. 1225, 3495-3517, 3753-3772, 5011, 5028)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Nadleśnictwa w kontrolowanym obszarze. W Nadleśnictwie nie dochowano należytej staranności w zarządzaniu mieniem państwowym, dopuszczając do wydatkowania kwoty 680 190 zł na organizację wydarzeń promocyjnych, które nie były związane z gospodarką leśną. Przy udzielaniu zamówień naruszane były wymagania wynikające z obowiązujących w Nadleśnictwie regulacji wewnętrznych, jak też wystąpiły przypadki nierzetelnego sporządzania umów. Nieprawidłowo przekazywano również darowizny na cele społecznie użyteczne, tj. za pośrednictwem RDLP w Katowicach, a w dwóch przypadkach darowizny takie zostały przekazane na nieuprawniony cel.

Ponadto w Nadleśnictwie delegowano pracowników do uczestniczenia, w niedziele i święta, w uroczystościach religijno-patriotycznych, a w 2023 r. Nadleśniczy dopuścił do realizacji imprezy masowej pn. *Leśny Rodzinny Piknik Służb Mundurowych* niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu wydanym przez Burmistrza Miasta Kuźnia Raciborska.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Gospodarowanie środkami funduszu leśnego

3.1. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo bezpośrednio nie realizowało żadnych zadań w zakresie ochrony przyrody, finansowanych ze środków funduszu leśnego. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił jedynie, że *Nadleśnictwo, z środków funduszu leśnego, zapłaciło 2 lutego 2023 r. kwotę 15 990 zł brutto za sporządzenie „Opinii przyrodniczej dla obszaru planowanego Parku Narodowego Górnej Odry (...)”.*

(akta kontroli str. 1881)

3.2. Organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego złożyły do Nadleśnictwa: 1/ w 2020 r. dwa wnioski o udzielenie dofinansowania budowy, przebudowy lub remontu drogowej infrastruktury technicznej¹⁵⁶, 2/ w 2022 r. – siedem

¹⁵³ Umowa darowizny z 20 października 2023 r.

¹⁵⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1966.

¹⁵⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 265.

¹⁵⁶ O których mowa w zarządzeniach w sprawie realizacji wspólnych przedsięwzięć drogowych.

wniosków, 3/ w 2023 r. – sześć wniosków. W 2020 r. zrealizowano dwa zadania, w 2022 r. zrealizowano sześć zadań¹⁵⁷ a w 2023 r. z sześciu złożonych wniosków do realizacji zostały zaakceptowane trzy wnioski¹⁵⁸.

(akta kontroli str. 738, 1879-1880, 2540-2542, 3645-3752)

3.3. Nadleśnictwo sporządziło wnioski dotyczące wspomagania administracji publicznej w sprawie realizacji wspólnych przedsięwzięć publicznych w zakresie budowy, przebudowy lub remontu drogowej infrastruktury technicznej na podstawie wniosków złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioski zostały, po zaopiniowaniu przez RDLP w Katowicach, przekazane do Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

(akta kontroli str. 2440-2542)

3.4. Na podstawie próby obejmującej realizację dofinansowanych przez Nadleśnictwo czterech inwestycji drogowych i jednego remontu dróg realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, tj.:

a/ *Przebudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od Placu Konstytucji 3 Maja do ul. Gwiazdzistej, od ul. Wandy do rejonu skrzyżowania z ul. Sejmową i od skrzyżowania z ul. Węgierską do działki nr 106 oraz rozbudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od działki nr 59 do drogi wojewódzkiej nr 416*¹⁵⁹;

b/ *Remont drogi leśnej i gminnej w leśnictwie Ponięcie oddz. 632*¹⁶⁰;

c/ *Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3523S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Strzybnik, obrębie geodezyjnym Strzybnik*¹⁶¹;

d/ *Modernizacja drogi gminnej, ul. Leśnej w Górkach Śląskich*¹⁶²;

e/ *Modernizacja drogi powiatowej nr 3537S od DW 919 w kierunku na Adamowice*¹⁶³;

stwierdzono, że przystąpienie przez Nadleśnictwo do finansowania tych zamierzeń nie zostało poprzedzone przeprowadzeniem analiz wykazujących, że ich realizacja poprawi lub wzmocni jakość i/lub efektywność prowadzonej przez Nadleśnictwo gospodarki leśnej (w tym efekty realizowania pozaprodukcyjnych funkcji lasu)¹⁶⁴. Ponadto, na ww. drogach nie odbywał się ruch związany z prowadzoną gospodarką leśną lub był znacząco ograniczony, czego Nadleśniczkowie nie wykazali we wnioskach skierowanych do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Ustalenia te szerzej opisane zostały w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 642-644, 1267-1270, 2440-2542, 2984-2989, 3328-3335)

3.6. Na podstawie próby¹⁶⁵ stwierdzono, że przy odbiorach robót prowadzonych na wszystkich objętych dofinansowaniem drogach, obecny był przedstawiciel

¹⁵⁷ Pomimo złożenia wniosku, Gmina Kuźnia Raciborska nie podpisała umowy na realizację wspólnego przedsięwzięcia z Nadleśnictwem.

¹⁵⁸ Na podstawie Decyzji Nr 71 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 15 maja 2023 r.

¹⁵⁹ W roku 2022, wartość dofinansowania 2 400 000 zł.

¹⁶⁰ W roku 2022, wartość dofinansowania 39 200 zł.

¹⁶¹ W roku 2023, wartość dofinansowania 297 660,95 zł.

¹⁶² W roku 2023, wartość dofinansowania 755 646,69 zł.

¹⁶³ W roku 2022, wartość dofinansowania 226 899,60 zł

¹⁶⁴ § 1 ust. 1, pkt 2c Zarządzenia Nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie realizacji w Lasach Państwowych wspólnych przedsięwzięć drogowych, mających związek z gospodarką leśną.

¹⁶⁵ Obejmującej dofinansowanie prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego inwestycji/remontu, pn. *Remont drogi leśnej i gminnej w leśnictwie Ponięcie oddz. 632, Modernizacja odcinka drogi powiatowej Nr 3523S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Strzybnik, obrębie geodezyjnym Strzybnik, Modernizacja drogi gminnej, ul. Leśnej w Górkach Śląskich, Modernizacja drogi powiatowej Nr 3537S od DW 919 w kierunku na Adamowice, Przebudowa drogi powiatowej Nr 3548S w Raciborzu od Placu Konstytucji 3 Maja do ul. Gwiazdzistej, od ul. Wandy do rejonu skrzyżowania z ul. Sejmową i od skrzyżowania z ul. Węgierską do działki Nr 106 oraz rozbudowa drogi powiatowej Nr 3548S w Raciborzu od działki Nr 59 do drogi wojewódzkiej Nr 416.*

Nadleśnictwa, a kopie protokołów odbioru zostały przekazane przez jednostki samorządu terytorialnego do kontrolowanej jednostki.

(akta kontroli str. 2440-2542)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W przypadku następujących czterech inwestycji drogowych i jednego remontu dróg realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, które zostały dofinansowane przez Nadleśnictwo, tj.:

- *Przebudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od Placu Konstytucji 3 Maja do ul. Gwiazdzistej, od ul. Wandy do rejonu skrzyżowania z ul. Sejmową i od skrzyżowania z ul. Węgierską do działki nr 106 oraz rozbudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od działki nr 59 do drogi wojewódzkiej nr 416¹⁶⁶;*

- *Remont drogi leśnej i gminnej w leśnictwie Ponięcice oddz. 632¹⁶⁷;*

- *Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3523S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Strzybnik, obrębie geodezyjnym Strzybnik¹⁶⁸;*

- *Modernizacja drogi gminnej, ul. Leśnej w Górkach Śląskich¹⁶⁹;*

- *Modernizacja drogi powiatowej nr 3537S od DW 919 w kierunku na Adamowice¹⁷⁰;*
stwierdzono, że udzielenie takiego dofinansowania nie zostało poprzedzone przeprowadzeniem analiz wykazujących, że modernizacja lub remont ww. dróg powiatowych/gminnych będzie miała bezpośredni, korzystny wpływ na gospodarkę leśną (np. poprawi lub wzmocni jakość i/lub efektywność prowadzonej przez Nadleśnictwo gospodarki leśnej). Również w uzasadnieniach wniosków o wyrażenie zgody na takie dofinansowanie kierowanych do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, brak było rzetelnych informacji (w tym danych/wyliczeń) uzasadniających wydatkowanie środków na wskazane powyżej zamierzenia budowlane.

Ekspertyza¹⁷¹ którą dysponowało Nadleśnictwo odnosiła się jedynie do dróg leśnych, dlatego też w tym dokumencie nie wskazano żadnej z ww. pięciu dróg publicznych, jako koniecznych do objęcia remontem lub modernizacją. Również w *Docelowej sieci drogowej Nadleśnictwa Rudy Raciborskie* brak było takich wskazań. W dokumentacji kontrolowanej jednostki nie było także dowodów wskazujących na kierowane do tego podmiotu roszczeń związanych z uszkodzeniami ww. dróg spowodowanymi prowadzeniem gospodarki leśnej.

Łączna kwota dofinansowania przekazanego przez Nadleśnictwo wyniosła 3 719 407,24 zł. Z uwagi na brak rzetelnego wykazania jednoznacznych i weryfikowalnych korzyści dla Nadleśnictwa z wydatkowania ww. środków, jak też z uwagi na opisany poniżej brak korzystnego wpływu na gospodarkę leśną, wydatki te – w ocenie NIK – były niecelowe i niegospodarne.

Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że *według mojej wiedzy, nie miałem obowiązku sporządzenia takich analiz. Ekspertyza dotyczyła tylko dróg w zarządzie Nadleśnictwa.*

(akta kontroli str. 642-644, 1267-1270, 2440-2542, 2984-2989, 3328-3335, 3645-37523, 4996, 5002-5005)

¹⁶⁶ W roku 2022, wartość dofinansowania 2 400 000 zł.

¹⁶⁷ W roku 2022, wartość dofinansowania 39 200 zł.

¹⁶⁸ W roku 2023, wartość dofinansowania 297 660,95 zł.

¹⁶⁹ W roku 2023, wartość dofinansowania 755 646,69 zł.

¹⁷⁰ W roku 2022, wartość dofinansowania 226 899,60 zł

¹⁷¹ *Ekspertyza optymalizacji infrastruktury drogowej dla Nadleśnictwa Rudy Raciborskie*, opracowana w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu w 2020 r.

I tak:

a/ W odniesieniu do zrealizowanej w 2022 r. z Gminą Pietrowice Wielkie inwestycji drogowej pn. *Remont drogi leśnej i gminnej w leśnictwie Ponięcie oddz. 632, Leśniczy leśnictwa Ponięcie* wyjaśnił, że ówczesny Nadleśniczy nie konsultował z nim zasadności i konieczności udziału Nadleśnictwa w ww. inwestycji. Ówczesny Nadleśniczy, w uzasadnieniu wniosku dotyczącego dofinansowania ww. inwestycji, skierowanego do Dyrektora Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, wskazał jako powód współfinansowania inwestycji z środków funduszu leśnego: *m.in. całkowite wykorzystanie drogi do celów gospodarki leśnej, a zarazem otworzy się możliwość do korzystania z niej przez turystów rowerowych, czy też pieszych. Aktualnie droga leśna u swoich wylotów styka się z drogami gminnymi co w znacznym stopniu utrudnia lub wręcz uniemożliwia korzystanie z nich dla celów gospodarki leśnej (pozyskanie i transport drewna). Wykonanie wspólnie z Gminą Pietrowice Wielkie remontu, pozwoli na uzyskanie dostępu bez ograniczeń do dróg gminnych i zniweluje problem skomunikowania tego kompleksu leśnego. Jednocześnie pozwoli na korzystanie z drogi pracownikom firmy EKO-OKNA, jako dojazd do pracy z Raciborza i okolicznych miejscowości.* Leśniczy leśnictwa Ponięcie wyjaśnił, że po zrealizowanej inwestycji nie nastąpiło wskazane we wniosku całkowite wykorzystanie drogi do celów gospodarki leśnej z uwagi na fakt, że wskazaną drogą nie odbywały się i w przyszłości nie będą się odbywać transporty drewna, gdyż nie było i nie zaplanowano pozyskania drewna. Leśniczy leśnictwa Ponięcie wyjaśnił również, że przed realizacją ww. inwestycji z drogi mogli korzystać rowerzyści czy też piesi turyści, ponieważ była to droga utwardzona szutrem. W opinii leśniczego Leśnictwa Ponięcie, zrealizowana inwestycja nie przyczyniła się do *całkowitego wykorzystania drogi do celów gospodarki leśnej*. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że nie miał obowiązku konsultacji z leśniczym w tym zakresie, *brak jest przepisów wyższego rzędu obligujących mnie do takich konsultacji. W każdym przypadku konsultowałem się jednak z kierownikami działów. Nie przypominam sobie uzasadnienia wniosku w zakresie przedsięwzięcia EKO-OKNA, był to tylko jeden z elementów wskazanych w opinii.*

(akta kontroli str. 2984-2986, 3645-3653, 3713-3728, 3956, 4996-4997)

b/ W odniesieniu do zrealizowanej w 2023 r. z Powiatem Raciborskim inwestycji drogowej pn. *Modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 3523S wykorzystywanej jako dojazd do gruntów rolnych w gminie Rudnik, sołectwie Strzybnik, obrębie geodezyjnym Strzybnik*, Leśniczy leśnictwa Ponięcie wyjaśnił, że ówczesny Nadleśniczy nie konsultował z nim zasadności i konieczności udziału Nadleśnictwa w ww. inwestycji. Ówczesny Nadleśniczy, w uzasadnieniu wniosku dotyczącego dofinansowania ww. inwestycji, skierowanego do Dyrektora Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych wskazał, jako powód współfinansowania inwestycji z środków funduszu leśnego: *m.in. że poprawie ulegną warunki i parametry dla transportu kołowego i maszyn uczestniczących w procesie realizacji zadań w gospodarce leśnej.* Leśniczy leśnictwa Ponięcie wyjaśnił natomiast, że po zrealizowanej inwestycji nie nastąpiło, wskazane we wniosku, wykorzystanie drogi do celów gospodarki leśnej, gdyż *cały transport pozyskanego drewna szedł i idzie w kierunku Rudnika i Raciborza, tj. w kierunku przeciwnym.* Leśniczy leśnictwa Ponięcie wyjaśnił również, że w okresie obecnie realizowanego PUL, nie odbywały się oraz nie są planowane w przyszłości transporty drewna ww. drogą. Zdaniem Leśniczego, ww. inwestycja nie przyczyniła się do *wykorzystania drogi do celów gospodarki leśnej*. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał, że nie miał obowiązku konsultacji z leśniczym w tym zakresie, *brak jest przepisów wyższego rzędu obligujących mnie do takich konsultacji.* Zeznał również, że w opinii wskazano, że *poprawie ulegną warunki i parametry dla*

transportu kołowego i maszyn uczestniczących w procesie realizacji zadań w gospodarce leśnej, co w mojej opinii wskazuje, że wniosek nie dotyczył wywozu drewna, a pojazdów wykorzystywanych w gospodarce leśnej.

(akta kontroli str. 2985-2986, 3328-3335, 3645-3653, 3713-3728, 3956, 4997)

c/ W odniesieniu do zrealizowanej w 2022 r. z Powiatem Raciborskim, przy wsparciu finansowym Gminy Nędza inwestycji drogowej pn. *Modernizacja drogi powiatowej nr 3537S od DW 919 w kierunku na Adamowice* Leśniczy leśnictwa Szymocice wyjaśnił, że nie przypomina sobie aby ówczesny Nadleśniczy konsultował z nim zasadność i konieczność udziału Nadleśnictwa w ww. inwestycji. Ówczesny Nadleśniczy, w uzasadnieniu wniosku dotyczącego dofinansowania ww. inwestycji, skierowanego do Dyrektora Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, wskazał, jako powód współfinansowania inwestycji z środków funduszu leśnego: m.in. że *przebudowana droga zyska wyższą nośność, wymaganą szerokość i równą nawierzchnię jezdní. Droga przebiega przez kompleksy leśne Nadleśnictwa Rudy Raciborskie i Rybnik. Stanowi drogę, którą wywożone są pozyskane masy drewna w przyległych kompleksach. Nadleśniczy w treści uzasadnienia wskazał również, że roboty na drodze (...) na odcinku długości 300 mb, do granicy z Powiatem Rybnickim, polegać będą głównie na remoncie warstw konstrukcyjnych nawierzchni (...) oraz wykonaniu nowego oznakowania pionowego i poziomego. Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny ww. drogi wykazały, że przed wjazdem na ww. drogę umiejscowiony był znak drogowy B-18 zakaz wjazdu pojazdów o rzeczywistej masie całkowitej ponad 15 ton¹⁷², który wg Leśniczego leśnictwa Szymocice obowiązywał również przed rozpoczęciem ww. inwestycji. Dopiero w trakcie kontroli NIK obecny Nadleśniczy skierował pismo do Starosty Raciborskiego w sprawie zniesienia ww. ograniczenia tonażowego. Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał że nie jest mu znana przyczyna, dlaczego Starosta Raciborski nie usunął ww. znaku drogowego.*

(akta kontroli str. 642-644, 1267-1270, 2440-2542, 2984-2989, 3328-3335, 3645-3653, 3713-3728, 4996, 4998)

d/ W odniesieniu do zrealizowanej z Powiatem Raciborskim inwestycji pn.: *Przebudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od Placu Konstytucji 3 Maja do ul. Gwiazdzistej, od ul. Wandy do rejonu skrzyżowania z ul. Sejmową i od skrzyżowania z ul. Węgierską do działki nr 106 oraz rozbudowa drogi powiatowej nr 3548S w Raciborzu od działki nr 59 do drogi wojewódzkiej nr 416* Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że jeszcze w 2021 r. drewno zakupione w Nadleśnictwie było transportowane z wykorzystaniem bocznic kolejowej w Raciborzu, do której dojazd prowadzi ww. drogą powiatową nr 3548S. Od 2021 r. nie wykorzystywano już tych dróg do spedycji drewna. Obecny Nadleśniczy wyjaśnił jednak, że *nie zawsze odbiorca drewna informuje Nadleśnictwo w jaki sposób i jakim transportem będzie przewoził zakupione drewno. Odbiór z miejsca wskazanego przez Nadleśnictwo odbywa się transportem samochodowym, ale nie zawsze jest on realizowany do składu u nabywcy, czasami jest to transport łączony (samochodowo-kolejowy).* Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 25 sierpnia 2020 r. do 1 grudnia 2022 r. zeznał że nie wie, czy od 2022 roku odbywa się ww. drogą transport drewna.

(akta kontroli str. 2974-2975, 3229-3263, 3645-3653, 3713-3728, 3925-3926, 3956, 4998-4999)

e/ W odniesieniu do zrealizowanej w 2023 r. z Gminą Nędza inwestycji pn.: *Modernizacja drogi gminnej, ul. Leśnej w Górkach Śląskich* Leśniczy leśnictwa

¹⁷² Obowiązujący od zjazdu z drogi wojewódzkiej Nr 919 w kierunku drogi powiatowej Nr 3537S (początek ul. Szkolnej), na całym poddanym modernizacji odcinku drogi.

Szymocice wyjaśnił, że ówczesny Nadleśniczy nie konsultował z nim zasadności i konieczności udziału Nadleśnictwa w ww. inwestycji. Ówczesny Nadleśniczy, w uzasadnieniu wniosku dotyczącego dofinansowania ww. inwestycji, skierowanego do Dyrektora Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych wskazał, jako powód współfinansowania inwestycji z środków funduszu leśnego: m.in. że *poprawie ulegnie komfort i szybkość przejazdu. Poprawie ulegną warunki i parametry dla transportu kołowego i maszyn uczestniczących w procesie realizacji zadań w gospodarce leśnej.* Leśniczy leśnictwa Szymocice wyjaśnił, że *po zrealizowanej inwestycji nie nastąpiło, wskazane we wniosku, całkowite i swobodne wykorzystanie drogi do celów gospodarki leśnej.* Leśniczy wyjaśnił również, że *transport drewna odbywa się tylko sporadycznie, są to wielkości rzędu tylko kilku-kilkunastu kubików (metrów sześciennych).* *Z powodu ograniczenia wielkości tej drogi i ograniczeń obowiązujących na tej drodze oraz jej kształtu, nie odbywa się tam transport dłuższy.* *Drewno musi być wcześniej cięte na krótsze kawałki. Drewno musi być zwożone do drogi wewnętrznej i dopiero stamtąd ma miejsce wywóz wielkogabarytowy. Nie można tego uznać za całkowite i swobodne wykorzystanie drogi do celów gospodarki leśnej.* Ówczesny Nadleśniczy we wniosku wskazał również, że *powstanie możliwość swobodnego korzystania z drogi gminnej przez Nadleśnictwo.* Leśniczy leśnictwa Szymocice wyjaśnił, że *po modernizacji drogi zwiększyła się jej jakość, natomiast nie zmienił się sposób jej użytkowania przez służby leśne i zakłady usług leśnych.* Pełniący obowiązki Nadleśniczego oraz Nadleśniczy w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 9 lutego 2024 r. wyjaśnił, że: *a/ droga spełniała wszystkie wymagania wymienione w zarządzeniu w sprawie przedsięwzięć wspólnych jednostek organizacyjnych PG LP z jednostkami samorządu terytorialnego; b/ nie posiadam wiedzy na temat zapisów w Docelowej sieci drogowej Nadleśnictwa Rudy Raciborskie, bardzo możliwe że zapisy nie odpowiadały stanowi faktycznemu.* Nadleśniczy wyjaśnił również, że nie był zobligowany do konsultowania z Leśniczym leśnictwa Szymocice zasadności i konieczności udziału Nadleśnictwa w ww. inwestycji.

(akta kontroli str. 2987-2988, 3120, 3203-3228, 3645-3653, 3713-3728, 3956, 5012, 5029)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia celowość i gospodarność wydatków poniesionych na dofinansowanie ze środków funduszu leśnego objętych kontrolą inwestycji drogowych jednostek samorządu terytorialnego. Powyższa ocena uzasadniona jest brakiem możliwości wykazania przez Nadleśnictwo, że zaistniała uzasadniona konieczność modernizacji lub remontu ww. dróg powiatowych/gminnych, a realizacja tych inwestycji będzie miała bezpośredni, korzystny wpływ na prowadzoną gospodarkę leśną.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wzmocnienie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o zamówieniach publicznych, w tym wynikających z regulacji wewnętrznych, w szczególności w zakresie dotyczącym szacowania wartości zamówień i ich udzielania.
2. Wyeliminowanie przypadków nieuprawnionego powierzenia pracownikom Nadleśnictwa zadań w dni ustawowo wolne od pracy.
3. Zapewnienie rzetelnej weryfikacji celowości organizacji wydarzeń promocyjnych, w tym ramach współpracy z CILP oraz planowanych do poniesienia wydatków, w celu

ograniczenia ryzyka nieuprawnionego i niegospodarnego wydatkowania środków przez Nadleśnictwo.

4. Wyeliminowanie przypadków udzielania darowizn na cele wykraczające poza działalność społecznie użyteczną.

5. Wyeliminowanie dofinansowania ze środków funduszu leśnego modernizacji lub remontów dróg powiatowych/gminnych bez uprzedniego przeprowadzenia analiz wykazujących bezpośredni, korzystny wpływ takich działań na gospodarkę leśną.

6. Monitorowanie wtórnego obrotu zbytych lokalami, pod kątem zaistnienia przesłanek do dochodzenia od nabywcy zwrotu kwoty równej udzielonej mu uprzednio bonifikaty.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 10 października 2024 r.

Kontroler

Wojciech Jarzyna
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
p.o. Dyrektor Delegatury NIK w Opolu
Iwona Zyman

.....
podpis

.....
podpis